

Notat om hjemmetræning jf. servicelovens §§ 32 og 32a, tabt arbejdsfortjeneste, jf. servicelovens § 42 og aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1

Til brug for behandling af temasager i uge 12, 2020

Tema for mødet er sager om hjemmetræning, tabt arbejdsfortjeneste og aflastning. Notatet er opdelt i tre afsnit med hver sin indholdsfortegnelse af hensyn til læsevenligheden.

Notat om hjemmetræning, jf. servicelovens § 32 og § 32a.

Indhold

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Betingelser for ret til hjælp – Målgruppe*
- V. Betingelser for ret til hjælp – Godkendelse af hjemmetræning*
- VI. Betingelser for ret til hjælp – Træningsudgifter*
- VII. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser*
- VIII. De konkrete mødesager*

I. Indledning

Notatet indeholder lovgrundlag og praksis, der gælder for hjemmetræning af et barn med funktionsnedsættelse. Der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste til hjemmetræning, og vi henviser til det selvstændige notat om tabt arbejdsfortjeneste i dette dokument, hvor reglerne om tabt arbejdsfortjeneste til hjemmetræning også vil være beskrevet.

II. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lov nr. 798 af den 7. august 2019 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 717 af 9. juni 2016 om hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte og vejledning nr. 9535 af 9. juni 2016 om ændring af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Uddrag af lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 798 af den 7. august 2019:

§ 32. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjælp til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte. Hjælpen

kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, jf. stk. 3, i særlige klubtilbud, jf. § 36, eller i forbindelse med andre tilbud efter denne lov eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvis af forældrene i hjemmet som hjemmetræning, jf. § 32 a.

Stk. 2. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om samarbejdet med forældre, om inddragelse af barnet eller den unge, om udredning af barnets eller den unges behov og om fremgangsmåden ved kommunens sagsbehandling.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige dagtilbud til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling m.v., der ikke kan dækkes gennem ophold i et af de almindelige dagtilbud eller fritidshjem efter dagtilbudsloven.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om beregning af tilskud og egenbetaling for ophold i de særlige dagtilbud.

§ 32 a. Kommunalbestyrelsen godkender efter anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden, at forældrene helt eller delvis udfører hjemmetræning i hjemmet, jf. § 32, stk. 1, 3. pkt., hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Hjemmetræningen fremmer barnets eller den unges tarv og trivsel og imødekommer barnets eller den unges behov.
- 2) Forældrene er i stand til at udføre opgaverne.
- 3) Hjemmetræningen sker efter dokumenterbare træningsmetoder.

Stk. 2. Sundhedsfaglige træningselementer, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, kan ikke godkendes som en del af hjemmetræningen.

Stk. 3. Godkendelse efter stk. 1 skal ske på baggrund af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at afgørelsen om godkendelse af træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fører løbende tilsyn med indsatsen over for barnet eller den unge, herunder at indsatsen tilgodeser barnets eller den unges fysiske, psykiske og sociale behov. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at tilsynet med træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter §§ 42 og 43 til forældre, der forsørger og træner et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet. Der kan ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af børn efter kapitel 8 i lov om friskoler og private grundskoler m.v., uanset om undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning efter denne lov. Kommunalbestyrelsen skal, hvis den tillægger omfanget af

hjemmeundervisningen betydning i forbindelse med en afgørelse om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, foretage en konkret vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen med afsæt i barnets eller den unges alder og funktionsevne.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen sørger for træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v., når forældrene træner et barn eller en ung i hjemmet. Kommunalbestyrelsens udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v. til det enkelte barn eller den enkelte unge må ikke overstige 500.000 kr. årligt.

Stk. 7. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om særlig støtte i hjemmet, herunder regler om dokumenterbare metoder, godkendelse af hjemmetræning, inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer, tilsyn med indsatsen, hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, brug af sundhedsfaglige træningselementer og træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v., herunder rammer for udbetaling af støtte hertil.

Uddrag af bekendtgørelse nr. 717 af 9. juni 2016 om hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte

Udredning og inddragelse af forældre og barnet eller den unge

§ 1. Kommunalbestyrelsen skal for de børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, på baggrund af faglige undersøgelser af barnets eller den unges ressourcer og behov, kortlægge barnets eller den unges funktionsevne og udarbejde forslag til særlig støtte og behandling.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inddrage forældrene i udredningsprocessen, således at forældrene får mulighed for at være aktive deltagere i processen. Forældrenes viden om egne ressourcer og barnets eller den unges færdigheder skal indgå i udredningen, og forældrene skal have mulighed for at få indsigt i barnets eller den unges behov, og hvilke behandlings-, støtte- og udviklingsmuligheder der findes for barnet eller den unge.

Stk. 3. Barnet eller den unge skal ligeledes inddrages i udredningsforløbet. Kommunalbestyrelsen vurderer sammen med forældrene, i hvilken udstrækning det er muligt at inddrage barnet eller den unge, på grundlag af barnets eller den unges egne ønsker, alder og modenhed, og hvad der skønnes at være bedst for barnet eller den unge. Et barns eller en ungs synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets eller den unges alder og modenhed.

Tilrettelæggelse af hjælp og støtte til barnet eller den unge

§ 2. Kommunalbestyrelsen visiterer barnet eller den unge til et særligt dagtilbud, et særligt klubtilbud eller et andet tilbud efter serviceloven eller dagtilbudsloven på baggrund af sagens oplysninger, herunder de faglige undersøgelser af barnets eller den unges ressourcer og behov, jf. § 1, stk. 1. Det er ikke et krav, at der inden visitation til disse tilbud udarbejdes en undersøgelse efter § 50 i lov om social service.

Stk. 2. Forældre, som ikke ønsker at modtage det kommunale tilbud, kan ansøge om godkendelse af, at de selv helt eller delvist træner barnet eller den unge i hjemmet, jf. servicelovens § 32 a, stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Forældrene kan søge om godkendelse til at træne efter konventionelle metoder, der almindeligvis anvendes i de offentlige tilbud, eller efter alternative metoder, der traditionelt ikke indgår i de offentlige tilbud. Der kan også være tale om hjemmetræning, der kombinerer konventionelle og alternative metoder, eller om træning kombineret med et offentligt tilbud efter servicelovens § 32, stk. 1.

Godkendelse af hjemmetræning efter servicelovens § 32 a

§ 3. Kommunalbestyrelsen skal, når den får en ansøgning fra forældrene om at træne barnet eller den unge helt eller delvist i hjemmet efter § 2, stk. 2 og 3, foretage en undersøgelse af barnets eller den unges forhold efter § 50 i lov om social service.

Stk. 2. Med udgangspunkt i den børnefaglige undersøgelse skal kommunalbestyrelsen vurdere, om hjemmetræning efter den af forældrene foreslåede træningsmetode imødekommer barnets behov, tarv og trivsel. Denne vurdering skal tage afsæt i barnets eller den unges støttebehov, alder og udvikling.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal desuden vurdere familiens samlede situation og forældrenes personlige ressourcer i forhold til at kunne påtage sig at træne barnet eller den unge.

Stk. 4. Endeligt skal kommunalbestyrelsen sikre sig, at træningsmetoden og målene jf. servicelovens § 32 a, stk. 1, 3. pkt., er dokumenterbare, så det er muligt at vurdere effekten af træningen.

Stk. 5. Kravet om dokumenterbarhed indebærer, at kommunalbestyrelsen skal vurdere, om metoden indeholder målbare indikatorer, som kommunalbestyrelsen kan bruge til at følge op på effekten af hjemmetræningen og den anvendte metode på barnets eller den unges udvikling og trivsel. Kommunalbestyrelsen kan ikke stille som betingelse for godkendelse, at den ønskede metode skal være evidensbaseret.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen skal i den enkelte hjemmetræningssag vurdere, om de træningsmetoder, forældrene ønsker at anvende, indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang. Hvis dette er tilfældet, skal kommunalbestyrelsen inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med vurderingen af den ønskede træningsmetode.

Stk. 7. Sundhedsfaglige træningselementer, som enten er fastlagt som sygehusbehandling, eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, kan ikke godkendes som en del af hjemmetræningen.

Stk. 8. Kommunalbestyrelsen træffer inden for de rammer, der er angivet i stk. 1-7, afgørelse om godkendelse af hjemmetræning efter den foreslåede træningsmetode.

Tilsyn med hjemmetræning

§ 4. Kommunalbestyrelsen skal, jf. servicelovens § 32 a, stk. 4, to gange årligt føre tilsyn med barnets eller den unges udvikling og trivsel, når forældre træner barnet eller den unge i hjemmet efter servicelovens § 32 a. Kommunalbestyrelsen skal under tilsynet blandt andet vurdere, om hjemmetræningen tilgodeser barnets eller den unges fysiske, psykiske og sociale behov, samt vurdere familiens trivsel som helhed, herunder eventuelle søskendes trivsel.

Stk. 2. Hvis de træningsmetoder, forældrene anvender, indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med tilsynet med hjemmetræningen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med tilsynet observere og eventuelt teste barnet eller den unge med udgangspunkt i en tids- og faseplan for evaluering af indsatsen og en plan for måling og dokumentation af virkningen af indsatsen for barnets eller den unges udvikling. Rammerne for tilsynet fastlægges af kommunalbestyrelsen i forbindelse med godkendelsen af hjemmetræningen i dialog med forældrene.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen udfærdiger på baggrund af tilsynet en tilsynsrapport med begrundet indstilling om fortsættelse, justering eller ophør af hjemmetræningen. Rapporten sendes til høring både hos forældrene og, hvor det er muligt og relevant, hos barnet eller den unge. Barnets eller den unges synspunkter skal tillægges betydning set i forhold til barnets eller den unges alder og modenhed.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen vurderer på grundlag af rapporten og bemærkninger fra forældrene og barnet eller den unge, om der er behov for i samarbejde med familien at justere hjemmetræningen, eller om der skal ske en revisitation af barnet eller den unge.

Stk. 6. Ud over de to årlige tilsynsbesøg, som skal gennemføres efter stk. 1, kan kommunalbestyrelsen vælge at gennemføre yderligere tilsyn, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er behov herfor.

Økonomisk støtte

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens §§ 32 a, stk. 5, 42 og 43 til forældre, der forsørger og hjemmetræner et barn eller en ung under 18 år efter servicelovens § 32 a. Der kan ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning, uanset om undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning.

§ 6. Kommunalbestyrelsen skal sørge for de nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., når forældre træner et barn eller en ung i hjemmet. Hjælpen kan omfatte både enkeltstående og løbende ydelser til dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, løn til hjælpere mv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens udgifter til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. til det enkelte barn eller den enkelte unge må ikke overstige et beløb på 596.681 kr. årligt.

Stk. 3. Hjælpen til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. bevilges på grundlag af dokumenterede udgifter.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen og forældrene kan indgå frivillige aftaler om, at der udbetales et fast månedligt, halvårligt eller årligt beløb til dækning af forventede udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. Såfremt, der ikke indgås en aftale om et fast beløb, fastsættes støtten på grundlag af dokumenterede udgifter, jf. stk. 3.

Stk. 5. Beløbet i stk. 2 reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Reguleringen sker første gang den 1. januar 2017.

Ikrafttræden

§ 7. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2016.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 1130 af 27. september 2010 om hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte ophæves.

Uddrag af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, vejledning nr. 9007 af 7. januar 2014 med de ændringer, der følger af vejledning nr. 9535 af 9. juni 2016:

Særlige dagtilbud til børn med funktionsnedsættelse og hjemmetræning

142. I dette kapitel beskrives reglerne om kommunalbestyrelsens pligt til at sørge for hjælp til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte. I kapitlets enkelte afsnit beskrives rammerne for, hvordan hjælpen kan tilrettelægges efter serviceloven i henholdsvis særlige dagtilbud, som hjemmetræning eller i særlige klubtilbud.

Generelt om særlige dagtilbud og hjemmetræning

Serviceloven

§ 32. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjælp til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte. Hjælpen kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, jf. stk. 3, i særlige klubtilbud, jf. § 36, eller i forbindelse med andre tilbud efter denne lov eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvist af forældrene i hjemmet som hjemmetræning, jf. § 32 a.

Stk. 2. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om samarbejdet med forældre, om inddragelse af barnet eller den unge, om udredning af barnets eller den unges behov, og om fremgangsmåden ved kommunens sagsbehandling.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige dagtilbud til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling mv., der ikke kan dækkes gennem ophold i et af de almindelige dagtilbud eller fritidshjem efter dagtilbudsloven.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om beregning af tilskud og egenbetaling for ophold i de særlige dagtilbud.

143. Sigtet med bestemmelserne er at tilgodese børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevnes behov for særlig støtte, behandling og træning, således at de får gode muligheder for udvikling og trivsel.

Bestemmelserne skal desuden sikre, at forældrene og deres børn bliver inddraget mere aktivt i udredningen af barnets behov og i indsatsen for børnene.

Udgangspunktet for hjælpen er, at den kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, i særlige klubtilbud eller andre tilbud efter serviceloven eller efter dagtilbudsloven. Kommunalbestyrelsen skal i den

sammenhæng sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige dagtilbud til de børn, hvis behov for støtte og behandling ikke kan tilgodeses i de almindelige dagtilbud.

Bestemmelserne giver også mulighed for, at hjælpen under visse betingelser kan udføres helt eller delvist af forældrene som hjemmetræning, og at forældrene modtager en særlig støtte til træningen af barnet eller den unge i hjemmet. Socialstyrelsen har udarbejdet en håndbog, som blandt andet indeholder gode eksempler på, hvordan kommunerne kan orientere om mulighederne for hjemmetræning, samt inspiration til samarbejdet mellem forældre og kommuner i sager om hjemmetræning.

Målgruppen

144. Målgruppen er børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har et sådant behov for støtte og behandling, at der skal iværksættes et særligt tilbud til barnet eller den unge.

Afgrænsning af målgruppen baserer sig ikke på bestemte diagnoser eller på karakteren af funktionsnedsættelsen, men på en fagkyndig vurdering af barnets behov for et særligt støtte- og behandlingstilbud, herunder træningstilbud.

Det drejer sig om børn og unge, der har behov for en systematisk, helhedsorienteret tværfaglig undersøgelse og udredning forud for visitationen til et tilbud.

Udredning og visitation

145. Målgruppen af børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har ofte sammensatte behov, der kræver en indsats fra flere forskellige fagpersoner. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre en grundig, forsvarlig vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges behov for hjælp, støtte og behandling.

En stor del af børnene vil være kendt i sundhedsvæsenet, da de ofte vil være udredt, have fået stillet diagnoser og være blevet behandlet - typisk på en pædiatrisk afdeling. Det specialiserede sundhedsvæsen vil derfor i mange tilfælde være en relevant samarbejdspartner i forbindelse med oplysningen af de enkelte sager.

Kommunalbestyrelsen skal på baggrund af faglige undersøgelser af barnets ressourcer og behov kortlægge barnets funktionsevne og udarbejde forslag til den særlige støtte og behandling. Da der ofte vil være tale om børn og unge med komplekse funktionsnedsættelser, vil kommunerne typisk kunne gøre brug af specialrådgivning fra den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og på specialundervisningsområdet (VISO) i forhold til udredning af barnet eller den unge samt eventuelt til arbejdet med at opstille målbare mål for barnet eller den unge.

I forbindelse med visitation til særligt dagtilbud, særligt klubtilbud eller andre tilbud efter serviceloven eller dagtilbudsloven gælder der ikke et krav om, at der forinden visitation skal være udarbejdet en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

For så vidt angår visitation til hjemmetræning, er det dog et krav, at der forinden visitation udarbejdes en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 32 a, stk. 3, med henblik på en grundig udredning af såvel barnets eller den unges funktionsevne, behov og trivsel, som forældrenes ressourcer og familiens samlede situation. Der henvises i øvrigt til punkt 153-157 e om hjemmetræning, herunder særligt til punkt 154 om betingelser for godkendelse.

Forældresamarbejde, inddragelse af børn og unge og andre sagsbehandlingsregler

146. Kommunalbestyrelsen skal inddrage forældrene i udredningsprocessen, således at de får mulighed for at være aktive deltagere i processen. Forældrenes viden om egne ressourcer og barnets færdigheder skal indgå i udredningen, og forældrene skal have mulighed for at få indsigt i barnets behov, og i hvilke behandlings- og udviklingsmuligheder der findes for barnet.

Barnet eller den unge skal ligeledes inddrages i udredningsforløbet. Kommunalbestyrelsen vurderer sammen med forældrene, i hvilken udstrækning det er muligt at inddrage barnet eller den unge. Vurderingen foretages på grundlag af barnets og den unges egne ønsker, dets alder og modenhed, og hvad der skønnes at være bedst for barnet eller den unge. Et barns eller en ungs synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets eller den unges alder og modenhed.

Meget tidligt i udredningsprocessen er det en god idé at afstemme forventningerne til det kommende samarbejde og at drøfte forældrenes ønsker til inddragelse og involvering. Her kan forældre også få orientering om kravet om, at deres barn, så vidt muligt, skal inddrages i processen. Endeligt vil det være relevant tidligt i rådgivningsprocessen at orientere forældrene om muligheden for at hjemmetræne barnet eller den unge efter § 32 a.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at sagsbehandlingen fortsat også sker med iagttagelse af de allerede eksisterende relevante sagsbehandlingsregler, som gælder ved siden af de her beskrevne sagsbehandlingsværktøjer om udredning, forældresamarbejde, inddragelse af barnet eller den unge og visitation, samt de særlige rammer for behandling af sager om hjemmetræning.

Således gælder de almindelige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven, retssikkerhedsloven og almindelige retsgrundsætninger. Blandt andet kan fremhæves retssikkerhedslovens § 3 (sagsbehandlingstider og frister), retssikkerhedslovens § 4 (borgerens medvirken), retssikkerhedslovens § 5 (samlet vurdering af behov og støttemuligheder), forvaltningslovens § 7 (vejledning), forvaltningslovens kap. 4 (partsaktindsigt), forvaltningslovens § 19 (partshøring), forvaltningslovens § 21 (ret til at afgive udtalelse), forvaltningslovens § 22 (begrundelse), forvaltningslovens § 25 (klagevejledning), servicelovens § 50, stk. 7 (frist for børnefaglige undersøgelser) samt officialprincippet. Yderligere oplysninger findes i Social og Indenrigsministeriets vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Specielt om særlige dagtilbud

147. Kommunalbestyrelsens forpligtelse efter servicelovens § 32, stk. 3, er et supplement til den kommunale forpligtelse efter dagtilbudslovens § 4 i det omfang, dette ikke kan tilgodese barnets eller den unges særlige behov for støtte, behandling mv. som følge af en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge under 18 år, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling mv., der ikke kan dækkes gennem ophold i et af tilbuddene efter dagtilbudsloven, oprettes efter bestemmelserne i serviceloven.

Forpligtelsen efter servicelovens § 32, stk. 3, omfatter for så vidt angår skolesøgende børn kun meget små og helt specielle grupper med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Forskellen i forpligtelsens omfang hænger sammen med, at for børn under skolealderen er det typisk dagtilbuddet, der giver barnet den særlige støtte og behandling, mens den særlige støtte og behandling for børn i skolealderen primært varetages i skoletilbuddet.

Formålet med de særlige dagtilbud

148. De særlige dagtilbud skal ud over, hvad der fremgår af formålsbestemmelsen i dagtilbudsloven for de almindelige dagtilbud til børn, give særlig støtte, behandling mv. til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Herudover foretager de særlige dagtilbud observation af børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der opholder sig i hjemmet eller i et kommunalt dagtilbud, med henblik på at kunne tilbyde relevant støtte og behandling. Endvidere foretager de særlige dagtilbud observation i relation til behovet for specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

Det påhviler det særlige dagtilbud at rette henvendelse til skolemyndighederne om at iværksætte eventuel specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

De særlige dagtilbud kan tilbyde forældre til børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne lejlighedsvis aflastning. Der kan i de særlige dagtilbud etableres aflastning, der indebærer overnatning i weekenden, hvis der er behov herfor. De særlige dagtilbud giver vejledning til:

- dagtilbud, hvor der er optaget børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne,
 - forældre med hjemmeboende børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne,
- der ikke er optaget i et særligt dagtilbud, og
- den kommunale forvaltning, der har ansvaret for børn f.eks. i forbindelse med visitation til dagtilbud af børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Organisering af de særlige dagtilbud

149. De særlige dagtilbud kan oprettes og drives som et selvstændigt dagtilbud eller oprettes og drives i forbindelse med et dagtilbud.

Kommunalbestyrelsen kan herudover indgå en aftale med regionsrådet, med andre kommuner eller med selvejende særlige dagtilbud om oprettelse og drift af et særligt dagtilbud i form af f.eks. vuggestuer, børnehaver, aldersintegrerede institutioner og fritidshjem.

For at kunne give børn optaget i et særligt dagtilbud den nødvendige støtte og behandling, må det særlige dagtilbud kunne trække på særlig ekstern ekspertise. Udgifter til transport af børn til og fra særlige dagtilbud afholdes i nogle tilfælde af det særlige dagtilbud.

De særlige dagtilbud afholder ligeledes i nogle tilfælde udgiften til forældrenes transport i forbindelse med behandlingsmøder.

Efter servicelovens § 112 skal kommunalbestyrelsen yde støtte til hjælpemidler til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

For så vidt angår hjælpemidler til børn og dagtilbud til børn henvises til Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 6 til serviceloven om hjælpemidler, biler, boligindretning mv.

Optagelse

150. Henvendelse til kommunen om optagelse i et særligt dagtilbud kan komme dels fra forældrene, dels fra de instanser, der i deres arbejde kommer i berøring med barnet, f.eks. sundhedsplejersker, kommunale dagtilbud, specialkonsulenter, praktiserende læger og hospitaler. Hvis henvendelsen kommer fra disse instanser, skal det som udgangspunkt ske i samråd med forældrene.

En undersøgelse af barnets særlige behov for støtte og behandling mv. er en forudsætning for afgørelse om optagelse i et særligt dagtilbud, jf. punkt 145 om udredning og visitation. Optagelse i et særligt dagtilbud må derfor bygge på en vurdering af barnets individuelle behandlingsbehov samt muligheder for personlig udvikling. Afgørelse om optagelse må ske i nært samarbejde med forældrene og f.eks. specialafdelinger inden for behandlingssystemet samt andre med ekspertise vedrørende den pågældende type af nedsat funktionsevne.

Ved den konkrete anvisning af plads til barnet bør der i vid udstrækning tages hensyn til forældrenes ønske om dagtilbud og til den geografiske beliggenhed.

Det følger af § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte, at kommunalbestyrelsen visiterer barnet eller den unge til et tilbud på baggrund af sagens oplysninger, herunder de faglige undersøgelser af barnets eller den unges ressourcer og behov. Det er ikke et krav, at der forinden visitation til disse tilbud udarbejdes en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

Det følger af servicelovens § 32 a, stk. 3, at kommunalbestyrelsen på baggrund af en undersøgelse af barnets eller den unges forhold efter § 50 i lov om social service kan godkende, at forældrene helt eller delvist træner barnet eller den unge i hjemmet. Før en hjemmetræningsordningen kan godkendes, er det således en betingelse, at barnets eller den unges funktionsevne, behov og trivsel, forældrenes ressourcer og familiens samlede situation, skal være udredt og beskrevet af kommunalbestyrelsen, herunder at det er afdækket, om forældrene er i stand til at varetage de opgaver, der er forbundet med hjemmetræningen.

Hjemmetræning er en ressourcekrævende opgave for en familie, og ved bevilling af hjemmetræning er det derfor vigtigt, at både barnets eller den unges forhold og resten af familiens forhold, herunder eventuelle søskendes forhold, er undersøgt grundigt.

Der kan derfor ikke træffes afgørelse om godkendelse af forældrenes ansøgning om hjemmetræning, før end der er udarbejdet en børnefaglig undersøgelse i henhold til servicelovens § 50. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Såfremt kommunalbestyrelsen allerede er i besiddelse af aktuelle og relevante oplysninger om den konkrete sag, skal disse inddrages i sagsbehandlingen.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at en sag er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse. Det afgøres ud fra en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvilke oplysninger kommunalbestyrelsen skal indhente. Udredningen og beskrivelsen kan efter behov suppleres med lægefaglige vurderinger af, om indsatsen og træningsmetoden er hensigtsmæssige eller ligefrem kan være skadelige for barnet eller den unge.

Forældresamarbejde

151. Det fremgår af servicelovens § 32, stk. 4, at social- og indenrigsministeren fastsætter regler om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud. Disse regler fremgår af Social - og Indenrigsministeriets bekendtgørelse om forældrebestyrelser i særlige dagtilbud. Forældrebestyrelsen skal som minimum have indflydelse på:

- principperne for det særlige dagtilbuds arbejde
- principperne for anvendelse af en budgetramme
- indstillingsret til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet i forbindelse med ansættelse af personale.

Forældrebestyrelsen skal ved fastlæggelsen af principper for det særlige dagtilbuds arbejde respektere såvel kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets overordnede retningslinjer som dagtilbuddets målsætning, herunder f.eks. at dagtilbuddet er indrettet med henblik på at modtage børn med bestemte funktionsnedsættelser.

Børnene i de særlige dagtilbud har som udgangspunkt samme pædagogiske behov som alle andre børn. Derudover har børnene behov for særlig støtte og behandling, som er begrundet i deres nedsatte funktionsevne.

De pædagogiske principper må udformes med respekt for det særlige støttende og behandlingsmæssige sigte, som det enkelte særlige dagtilbud skal varetage.

Forældrebestyrelsen har ikke indflydelse på den pædagogiske eller behandlingsmæssige indsats, der angår det enkelte barn.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan tillægge forældrebestyrelserne i de særlige dagtilbud yderligere kompetence.

Kommunalbestyrelsen kan ikke overlade opgaver med at udføre tilsyn efter § 16 i lov om retsikkerhed og administration på det sociale område jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 6, og kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i dagtilbuddet samt at fastsætte forældrebetalingen til en forældrebestyrelse.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan ikke overlade beføjelser, der følger af kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bevillings- og arbejdsgiverkompetence til en forældrebestyrelse.

Ud over den formelle forældreindflydelse er det af hensyn til behandlingen af det enkelte barn vigtigt med et meget tæt forældresamarbejde omkring behandlingsforløbet, hvor forældrene inddrages i tilrettelæggelsen af behandlingen. Forældrene vil ofte også have behov for en særlig støtte fra dagtilbuddet og for kontakt med andre forældre.

Der bør derfor sikres mulighed for en tæt og løbende gensidig orientering og samarbejde forældre og dagtilbud imellem om det enkelte barns udvikling og trivsel samt om behandlingsindsatsen.

En måde at give mulighed for en fælles orientering og drøftelse af mere generelle spørgsmål vedrørende det særlige dagtilbuds arbejde kan være at afholde forældremøder, hvor også personalet deltager.

Forældrebetaling

152. Forældrenes betaling for barnets ophold i særlige dagtilbud er reguleret i servicelovens § 32, stk. 5, og bekendtgørelse om tilskud til ophold i særlige dagtilbud og særlige klubtilbud til børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Kommunalbestyrelsen skal yde 100 pct. tilskud til ophold i et særligt dagtilbud, hvis barnet er optaget alene eller i hovedsagen af behandlingsmæssige grunde.

Hvis optagelsen er sket på et andet grundlag, er det dagtilbudslovens regler om tilskud og forældrebetaling, der anvendes i forhold til forældrenes betaling for pladsen, herunder reglerne om fripladstilskud.

Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om bortfald eller nedsættelse af betalingen i overensstemmelse med reglerne ved brug af dagtilbud efter dagtilbudslovens § 4.

Specielt om hjemmetræning

Serviceoven

§ 32 a. Kommunalbestyrelsen godkender efter anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden, at forældrene helt eller delvist udfører hjemmetræning i hjemmet, jf. § 32, stk. 1, 3. pkt., hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Hjemmetræningen fremmer barnets eller den unges tarv og trivsel og imødekommer barnets eller den unges behov.
- 2) Forældrene er i stand til at udføre opgaverne.
- 3) Hjemmetræningen sker efter dokumenterbare træningsmetoder.

Stk. 2. Sundhedsfaglige træningselementer, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, kan ikke godkendes som en del af hjemmetræningen.

Stk. 3. Godkendelse efter stk. 1 skal ske på baggrund af en børnefaglig undersøgelse jf. § 50. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikkeuvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at afgørelsen om godkendelse af træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fører løbende tilsyn med indsatsen over for barnet eller den unge, herunder at indsatsen tilgodeser barnets eller den unges fysiske, psykiske og sociale behov. Hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at tilsynet med træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter §§ 42 og 43 til forældre, der forsørger og træner et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet. Der kan ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af børn efter kapitel 8 i lov om friskoler og private grundskoler mv., uanset om undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning efter denne lov. Kommunalbestyrelsen skal, hvis den tillægger omfanget af hjemmeundervisningen betydning i forbindelse med en afgørelse om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, foretage en konkret vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen med afsæt i barnets eller den unges alder og funktionsevne.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen sørger for træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., når forældrene træner et barn eller en ung i hjemmet. Kommunalbestyrelsens udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere, mv. til det enkelte barn eller den enkelte unge må ikke overstige 500.000 kr. årligt.

Stk. 7. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om særlig støtte i hjemmet, herunder regler om dokumenterbare metoder, godkendelse af hjemmetræning, inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer, tilsyn med indsatsen, hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, brug af sundhedsfaglige træningselementer og træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., herunder rammer for udbetaling af støtte hertil.

153. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med drøftelsen med forældrene om barnets eller den unges behov for hjælp og støtte efter serviceloven informere forældrene om muligheden for at hjemmetræne efter servicelovens § 32 a.

Hvis forældrene ikke ønsker at modtage det kommunale tilbud om hjælp og støtte efter § 32, eller forældrene selv ønsker at gennemføre en del af den nødvendige hjælp og støtte i hjemmet, kan kommunalbestyrelsen således godkende, at forældre til børn og unge med betydelig og varigt nedsat funktionsevne træner deres barn helt eller delvist i hjemmet. Betingelserne for godkendelse er beskrevet i punkt 154.

Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt forældrenes ønske om at hjemmetræne deres barn kan imødekommes, skal ske i dialog med forældrene. Dialogen skal tage afsæt i en samlet vurdering af barnets eller den unges behov samt familiens ressourcer og skal både omhandle det samlede ønske om at hjemmetræne og den konkrete hjemmetræningsmetode, forældrene

ønsker at anvende. Forud for afgørelsen om godkendelse skal kommunalbestyrelsen og forældrene således sammen drøfte, hvordan træningen bedst kan tilrettelægges, så den tilgodeser barnets behov.

At forældrene hjemmetræner delvist betyder, at tilbuddet til barnet er en kombination af et offentligt tilbud, f.eks. en deltidsplads i et særligt dagtilbud, kombineret med træning i hjemmet. Det er muligt at kombinere hjemmetræning med skoletilbud, herunder specialskoletilbud, eller med andre offentlige tilbud om hjælp og støtte. Hjemmetræning kan dog ikke træde i stedet for offentlige tilbud, som ikke har hjemmel i servicelovens § 32, eller i stedet for den undervisning, alle børn i den skolepligtige alder skal have.

Formuleringen 'hjemmetræning i hjemmet' skal forstås sådan, at der vil være mulighed for, at dele af træningen kan foregå uden for hjemmets fire vægge, f.eks. i det offentlige rum.

Træningen kan foregå efter konventionelle metoder, dvs. metoder som almindeligvis anvendes i de offentlige tilbud efter § 32, såsom fysio- og ergoterapeutiske metoder, eller efter alternative metoder, dvs. metoder der traditionelt ikke indgår i de offentlige tilbud.

Betingelser for godkendelse af hjemmetræning

154. Godkendelse af forældres træning i hjemmet er betinget af, at barnet eller den unge opfylder betingelserne for at modtage et offentligt tilbud efter servicelovens § 32, samt at kommunalbestyrelsen har gennemført en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og på baggrund heraf har foretaget en samlet vurdering af barnets eller den unges konkrete fysiske, psykiske og sociale behov i lyset af barnets alder og udviklingstrin.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 115-12 slår dog fast, at det ikke er en betingelse for godkendelse af hjemmetræning, at der er givet et bestemt kommunalt tilbud efter § 32. Det er tilstrækkeligt, at betingelserne for at anvise et sådant tilbud er opfyldt. Afgørelsen betyder, at forældrene til et barn, som opfylder betingelserne for bevilling af hjemmetræning, kan vælge at hjemmetræne barnet, uanset om barnet eller den unge konkret er visiteret til f.eks. et kommunalt dagtilbud, en SFO, eller barnet endnu ikke er visiteret til et konkret tilbud.

Det er en betingelse for, at den ønskede hjemmetræningsordning kan godkendes, at kommunalbestyrelsen vurderer, at træningen kan imødekomme barnets eller den unges behov og tilgodeser barnets tarv og trivsel. Kommunalbestyrelsens vurdering heraf skal tage afsæt i en dialog med forældrene om den børnefaglige undersøgelse og i forældrenes beskrivelse af den ønskede træningsmetode.

Det er desuden en betingelse, at forældrene skal være i stand til at varetage opgaven, da det er ressourcekrævende for en familie at hjemmetræne. Kommunalbestyrelsen skal derfor, med afsæt i den børnefaglige undersøgelse, foretage en vurdering af familiens samlede situation, forældrenes personlige ressourcer og forudsætninger i øvrigt i forhold til at kunne påtage sig de opgaver og det ansvar, som hjemmetræningen kræver af dem.

Det er endelig en betingelse, at hjemmetræningens metoder er dokumenterbare. Betingelsen, om at træningsmetoden skal være dokumenterbar, betyder, at kommunalbestyrelsen skal vurdere, om metoden indeholder nogle målbare indikatorer, som kan anvendes til måling af, om metoden resulterer i den forventede effekt.

Det følger af Ankestyrelsens principafgørelse nr. 70-14, at det ikke er en betingelse for godkendelse af hjemmetræning, at der er videnskabelig dokumentation for effekten af træningsmetoden. Der er heller ikke krav om, at effekten af hjemmetræningen skal være af en vis størrelse. Det fremgår ligeledes af afgørelsen, at kommunen ikke kan give afslag på godkendelse af hjemmetræning med den begrundelse, at der er givet et tilbud, der dækker barnets eller den unges behov.

Ud over de generelle krav for godkendelse, som er beskrevet ovenfor, gælder der særlige krav for inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse af hjemmetræningsordninger, hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang. Kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer er beskrevet nærmere i punkt 155 og 156.

Hvis forældrene og barnet eller den unge opfylder disse betingelser, skal kommunalbestyrelsen godkende, at forældrene hjemmetræner barnet eller den unge. Forældrene kan vælge at træne efter konventionelle metoder, dvs. metoder som almindeligvis anvendes i de offentlige tilbud efter § 32, eller efter alternative metoder, dvs. metoder der traditionelt ikke indgår i de offentlige tilbud.

En godkendelse betyder også, at forældrene har ret til at modtage økonomisk støtte til hjemmetræningen. Rammerne for tilkendelse af økonomisk støtte er beskrevet nedenfor i punkterne 157 a – 157 e.

Kommunalbestyrelsen kan ikke give afslag på støtte til hjemmetræning med den begrundelse, at kommunalbestyrelsen generelt ikke ønsker at støtte hjemmetræning. Kommunalbestyrelsen kan, jf. Ankestyrelsens principafgørelse nr. 70-14, heller ikke give afslag på hjemmetræning alene med henvisning til, at der anvendes en bestemt metode. Kommunen skal altid foretage en konkret vurdering af, om hjemmetræning, herunder de enkelte elementer i træningen, kan godkendes med afsæt i det enkeltes barns eller den enkeltes unges behov.

Dog følger det af servicelovens § 32 a, stk. 2, at træningselementer af sundhedsfaglig karakter, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, ikke kan godkendes som en del af en hjemmetræningsordning. Det omhandler f.eks., men ikke alene, anvendelse af carbogengas, genindånding i refleksposer og trykkammerbehandling (uanset tryksætning), jf. Ankestyrelsens principafgørelse nr. 70-14.

Da specialiserede, sundhedsfaglige træningselementer af denne karakter ikke kan godkendes som del af hjemmetræningen, vil kommunen kunne afslå at godkende ordningen, så længe sådanne elementer indgår i den samlede beskrivelse af den hjemmetræning, som forældrene ønsker at gennemføre.

Forældre har, jf. Ankestyrelsens principafgørelse nr. 70-14, ret til på ny at få godkendelse af hjemmetræning fra det tidspunkt, hvor familien ikke længere anvender ovennævnte elementer som led i hjemmetræningen, hvis betingelserne for godkendelse er opfyldt.

Betingelserne for godkendelsen af en anmodning om hjemmetræning skal samlet set sikre, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om støtte til hjemmetræning på grundlag af en saglig vurdering af, om den konkrete hjemmetræning imødekommer barnets eller den unges behov og familiens samlede trivsel.

Inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse og tilsyn

155. Kommunalbestyrelsen skal inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med træningsmetoder, som indeholder fysiske, sundhedsfaglige træningselementer i et ikke-uvæsentligt omfang, jf. servicelovens § 32 a, stk. 3 og 4.

Kommunalbestyrelsen skal i den enkelte hjemmetræningssag vurdere, om de træningsmetoder, forældre ønsker at anvende eller anvender, indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang. Forældrene har som nævnt ret til frit at vælge, om de ønsker at træne efter konventionelle eller alternative metoder, men kommunalbestyrelsen skal foretage ovennævnte vurdering uanset hvilken træningsmetode, der er valgt. Der findes ikke en udtømmende liste over hvilke konventionelle eller alternative metoder eller kombinationer af metoder, der kan anvendes som hjemmetræning, men forældrenes valg af metode vil skulle afspejle barnets eller den unges behov.

Som udgangspunkt vil børn og unge med omfattende funktionsnedsættelser, som både har fysiske, motoriske og kognitive udfordringer, typisk blive trænet efter metoder, som både har fysiske træningselementer og elementer af kognitiv træning. Da træning af disse børn eller unge som regel vil indeholde fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, vil hjemmetræningsordninger for denne målgruppe typisk blive omfattet af kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i den kommunale sagsbehandling, både i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med hjemmetræning.

Som eksempler på fysiske, sundhedsfaglige elementer kan nævnes træning af bevægelsesfunktioner, træning af respirationsfunktioner, træning af muskeludholdenhed og muskelstyrke (f.eks. bøj og stræk af lemmer eller krybe-/kravleøvelser) eller træning til smidiggørelse af bindevæv og sener (f.eks. gentagne sving og trampolinhop). Denne liste er dog ikke udtømmende, og det vil være op til kommunalbestyrelsen konkret at vurdere, om der er tale om træningselementer, som har fysisk, sundhedsfaglig karakter.

Ud over barnets eller den unges funktionsniveau, vil et udgangspunkt for denne vurdering kunne være, om der er tale om typer af træning/træningselementer, som i andre sammenhænge end hjemmetræning ville være varetaget af autoriserede sundhedspersoner, eksempelvis fysio- eller ergoterapeuter. Det vil ligeledes være relevant for kommunalbestyrelsen at overveje, om den træning, barnet eller den unge ville have fået tilbudt i kommunalt regi efter § 32, ville have været udført helt eller delvist af sundhedsfagligt personale.

Hvis træningsmetoden indeholder fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen sikre, at afgørelsen om godkendelse af eller tilsyn med træningsmetoden sker med inddragelse af relevante sundhedsfaglige kompetencer, så afgørelsen om godkendelsen eller tilsynet kan ske på baggrund af en samlet social- og sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt den foreslåede behandling og træningsindsats er til gavn for barnet eller den unge.

Omvendt vil børn eller unge med udviklings- eller opmærksomhedsforstyrrelser og andre ikke-fysiske funktionsnedsættelser typisk blive trænet efter metoder, som fokuserer på træning af kognitive og sociale færdigheder, sprog mv.

Såfremt dette er tilfældet vil hjemmetræningsordninger for disse børn eller unge ikke blive omfattet af kravet om inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer i sagsbehandlingen, med mindre der i disse træningsmetoder vurderes også at indgå fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang.

Om de sundhedsfaglige kompetencer

156. Hvis der er tale om træningsmetoder, hvor der indgår fysiske, sundhedsfaglige elementer i et ikke-uvæsentligt omfang, skal kommunalbestyrelsen i hver enkelt hjemmetræningssag udpege en eller flere sundhedsfaglige personer, som vil skulle bidrage med en vurdering af de fysiske, sundhedsfaglige elementer i træningen. Inddragelsen skal blandt andet ske med henblik på at sikre, at der ikke anvendes træningselementer, som sundhedsfagligt vurderes at være enten kontraindicerede til det enkelte barn eller den enkelte unge, eller som kan anses for at være potentielt farlige for barnet eller den unge.

Inddragelsen af relevante sundhedsfaglige kompetencer skal således medvirke til at sikre, at kommunalbestyrelsens afgørelser om godkendelse af en hjemmetræningsordning træffes ud fra en samlet social- og sundhedsfaglig vurdering af, hvorvidt den ønskede træningsmetode er til gavn for barnet eller den unge.

Den eller de af kommunalbestyrelsen udpegede sundhedspersoner kan også bidrage med sundhedsfaglige vurderinger af konkrete, sundhedsfaglige træningselementer eller træningsredskaber, og indgå i dialog med forældrene og sagsbehandleren om, hvordan træningen bedst kan tilrettelægges, så den tilgodeser barnets eller den unges behov. Dialogen kan blandt andet handle om omfanget af fysiske træningselementer, som f.eks. krybe-/kravleøvelser, træning i varmtvandsbassin og lignende.

Herudover vil sundhedspersonerne kunne rådgive den kommunale sagsbehandler om, hvorvidt der er behov for at inddrage anden specialiseret ekspertise, f.eks. relevant speciallægeviden, i forhold til at vurdere om specifikke træningselementer kan godkendes som en del af hjemmetræningen.

Kommunalbestyrelsens inddragelse af sundhedsfaglige kompetencer vil variere fra sag til sag, men det vil eksempelvis kunne være relevant at inddrage en eller flere kommunale sundhedspersoner som eksempelvis en ergo- eller fysioterapeut.

Den eller de kommunale sundhedspersoner vil desuden kunne rådgive den kommunale sagsbehandler i forhold til, om der bør inddrages yderligere sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med hjemmetræningen, hvis der f.eks. er tale om meget omfattende, højintensive eller komplekse træningsmetoder eller træningselementer. Dette vil eksempelvis kunne være relevant i forhold til de børn og unge, der på grund af meget komplekse funktionsnedsættelser allerede er kendt i sundhedssystemet, og som sideløbende med den kommunale indsats eller hjemmetræningen følges i sundhedsvæsenet.

I forhold til disse børn og unge vil kommunalbestyrelsen ofte kunne inddrage erklæringer eller anden rådgivning fra den eller de speciallæger, som i forvejen følger barnet eller den unge i sygehusvæsenet.

Tilsyn med hjemmetræning

157. Kommunalbestyrelsen skal to gange årligt føre tilsyn med barnets eller den unges udvikling, tarv og trivsel, når barnet eller den unge trænes i hjemmet. I tilsynet skal der også indgå en vurdering af familiens trivsel som helhed, dvs. også eventuelle søskendes trivsel. I forbindelse med tilsynet skal barnet eller den unge observeres og eventuelt testes med udgangspunkt i en tids- og faseplan for evaluering af indsatsen og en plan for måling og dokumentation af virkningen af indsatsen for barnets eller den unges konkrete fysiske, psykiske og sociale behov i lyset af barnets alder og udviklingstrin.

Dokumentationen af, om barnet eller den unge når de mål, som kommunalbestyrelsen i dialog med forældrene har fastlagt, kræver en vurdering af barnets eller den unges situation, dvs. hans eller hendes udviklings- og funktionsniveau både før og efter træningsforløbet. Arbejdet med dokumentation af hjemmetræningen og vurdering af dens effekt er primært rettet mod barnets eller den unges udvikling set i forhold til de mål, kommunalbestyrelsen har opstillet i dialog med forældrene.

I Socialstyrelsens håndbog om hjemmetræning er der givet eksempler på organisering af tilsynet og på en tids- og faseplan for dokumentation af hjemmetræning. Håndbogen indeholder også en skabelon, som kommunerne i samarbejde med forældrene kan anvende i forbindelse med de lovpligtige tilsynsbesøg.

Tilsynsbesøgene skal tage afsæt i den oprindelige beskrivelse af hjemmetræningen, som kommunalbestyrelsen – efter drøftelse med forældrene – har godkendt, og de mål for barnet eller den unge, som kommunalbestyrelsen i dialog med forældrene har fastlagt for træningen. På baggrund af tilsynet udfærdiger kommunalbestyrelsen en tilsynsrapport, hvori der skal indgå en begrundet indstilling om, hvorvidt hjemmetræningen skal fortsætte, omlægges eller eventuelt ophøre. Rapporten sendes til høring hos forældrene og hos barnet eller den unge.

I forbindelse med vurderingen af, hvorvidt hjemmetræningen skal fortsætte, omlægges eller eventuelt ophøre, skal kommunalbestyrelsen have overvejet barnets og familiens samlede situation på ny, blandt andet med afsæt i barnets eller den unges livssituation. Det vil i den forbindelse eksempelvis have betydning, om barnet har nået den undervisningspligtige alder, og dermed skal modtage undervisning.

Et barn eller en ung i den undervisningspligtige alder, som hjemmetrænes, vil således altid skulle undervises enten i en skole eller i hjemmet, og vil skulle bruge tid og ressourcer på at modtage undervisning. Dette vil i nogle tilfælde kunne betyde, at kommunalbestyrelsen vil skulle vurdere et eventuelt behov for at reducere omfanget af hjemmetræningen. Dette vil formodentligt ikke mindst være relevant i de sager, hvor barnet i førskolealderen har været hjemmetrænet på fuld tid.

Kommunalbestyrelsens vurdering vil således skulle tage højde for, hvad der må vurderes at udgøre et realistisk omfang af hjemmetræning, når barnet eller den unge samtidig modtager undervisning. Dette vil også kunne have betydning for udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til de forældre, der hjemmetræner og evt. hjemmeunderviser deres børn, jf. afsnit 157 b og 157 c.

Kommunalbestyrelsen beslutter, hvilke relevante faggrupper der skal deltage på tilsynsbesøgene. Som beskrevet ovenfor, skal kommunalbestyrelsen inddrage relevante sundhedsfaglige kompetencer i forbindelse med tilsyn med træningsmetoder, som indeholder fysiske, sundhedsfaglige træningselementer i et ikke-uvæsentligt omfang.

Kommunalbestyrelsen kan vælge at gennemføre yderligere besøg for at følge op på hjemmetræningen, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er behov herfor ud over de to årlige, lovpligtige besøg. Sådanne besøg bør ske i samarbejde med forældrene, og behøver ikke at leve op til kravene for de lovpligtige tilsynsbesøg, som er beskrevet ovenfor.

Økonomisk støtte til hjemmetræning

157 a. Når kommunalbestyrelsen har godkendt, at forældre træner deres barn eller den unge i hjemmet, har forældrene ret til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter reglerne i servicelovens §§ 42 og 43 til forældre, der forsørger et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet. Det følger af servicelovens § 32 a, stk. 5.

Forældrene har desuden ret til hjælp til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., der er forbundet med hjemmetræningen. At træningsredskaber mv. skal være nødvendige betyder, at træningen efter den konkrete godkendte metode ikke kan gennemføres uden de pågældende træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v.

Rammerne for tilkendelse af økonomisk støtte til hjemmetræning beskrives nærmere i afsnit 157 b til 157e.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

157 b. Kommunalbestyrelsen skal, jf. § 32 a, stk. 5, yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste og supplerende ydelse ved ledighed efter servicelovens §§ 42 og 43 til forældre, der forsørger og træner et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet.

Det betyder, at forældre, der hjemmetræner deres børn, i udgangspunktet vil kunne få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste svarende til det antal timer, de bruger på den af kommunalbestyrelsen godkendte hjemmetræning af barnet eller den unge. Dette forudsætter dog, at betingelserne for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, herunder betingelse om at den godkendte hjemmetræning har medført et indtægtstab, er opfyldt.

Kommunalbestyrelsen skal desuden i sager, hvor forældrene er godkendt til at hjemmetræne deres børn, altid vurdere, om der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste ud over de timer, der hjemmetrænes.

En afgørelse om tabt arbejdsfortjeneste med afsæt i servicelovens § 42 vil blandt andet skulle tage afsæt i en vurdering af, om barnet eller den unge har et stort behov for pleje og overvågning, sover meget uroligt eller sparsomt, eller om barnets eller den unges sygdom er meget varieret med hensyn til kræfter, smerter og anfald. Hensyn til søskende kan også indgå i vurderingen.

Det er muligt at modtage tabt arbejdsfortjeneste for nogle timer om dagen eller om ugen og op til 37 timer om ugen. Det fremgår desuden af Ankestyrelsens principafgørelse nr. 15-09, at der i ganske særlige tilfælde vil kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ud over den normale arbejdstid på 37 timer, hvis det kan dokumenteres, at den forælder, der søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, har haft en arbejdstid, som fast har ligget væsentlig ud over den normale arbejdstid.

Samlet set skal kommunalbestyrelsen sikre, at tildelingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste altid sker ud fra en helhedsvurdering af barnets eller den unges og familiens samlede behov for hjemmetræning, pasning mv., med afsæt i § 32 a, stk. 5 samt de generelle regler om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i servicelovens §§ 42 og 43. Dette gælder også i familier, som både hjemmetræner deres barn efter serviceloven og hjemmeunderviser deres barn efter reglerne i friskoleloven.

For en uddybende beskrivelse af rammerne for tilkendelse af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter §§ 42 og 43 henvises til vejledningens kapitel 9.

Hjemmeundervisning og hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

157 c. Som det fremgår af punkt 143 har forældre, der ønsker det, mulighed for at søge om godkendelse til at træne deres børn hjemme som et alternativ til et kommunalt tilbud om hjælp og støtte efter servicelovens § 32, stk. 1.

Serviceloven indeholder omvendt ikke hjemmel til, at hjemmetræning kan træde i stedet for andre offentlige tilbud, eller kan træde i stedet for den undervisning, som alle børn skal have som følge af undervisningspligten i Danmark. Det betyder, at et barn i den undervisningspligtige alder, som hjemmetrænes, også vil skulle undervises enten i en skole eller i hjemmet.

Efter § 34, stk. 1, i folkeskoleloven indtræder undervisningspligten den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år, og ophører den 31. juli ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin. Undervisningspligten ophører dog senest den 31. juli i det kalenderår, hvor barnet

fylder 17 år eller har afsluttet en uddannelse, der er ligestillet med grundskolen, herunder undervisning i en anmeldt fri grundskole og hjemmeundervisning.

Som det fremgår af servicelovens § 32 a, stk. 5, 2. pkt., kan der ikke ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af børn efter reglerne i friskoleloven. Dette gælder også selv om undervisningen foregår i kombination med hjemmetræning, hvilket er blevet fastslået i Højesterets dom af 19. august 2014 og Ankestyrelsens principafgørelse nr. 69-14.

Reglerne om hjemmeundervisning fremgår af kapitel 8 i lov om friskoler og private grundskoler mv. (friskoleloven). Friskoleloven fastlægger rammerne for hjemmeundervisning, men angiver eksempelvis ikke, hvor mange timer hjemmeundervisningen skal omfatte. Det fremgår dog af friskoleloven, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at hjemmeundervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Omfanget af hjemmeundervisningen kan dog have betydning for udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for forældre, som både hjemmetræner og hjemmeunderviser deres børn.

Det fremgår derfor af servicelovens § 32 a, stk. 5, 3. pkt., at kommunalbestyrelsen skal foretage en konkret vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen, hvis omfanget af hjemmeundervisningen tillægges betydning for afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det fremgår ligeledes, at denne vurdering skal tage afsæt i barnets eller den unges alder og funktionsevne.

Kommunalbestyrelsens konkrete vurdering ved udmålingen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste vil kunne tage afsæt i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings almindelige regler for undervisningstiden i folkeskolen, herunder reglerne om enkeltmandsundervisning, lige som det vil kunne indgå som del af grundlaget for vurderingen, hvor mange timer barnet alternativt skulle have været undervist i skolen – det såkaldte normtimetal.

Kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, at undervisningstiden kan nedsættes væsentligt for elever, der modtager enkeltmandsundervisning, jf. bekendtgørelse nr. 693 af 20. juni 2014 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Desuden bemærkes det, at kommunalbestyrelsen, med udgangspunkt i Ankestyrelsens principafgørelse nr. 69-14, bør overveje at reducere folkeskolens almindelige normtimetal under henvisning til, at hjemmeundervisning ofte er mere koncentreret end et almindeligt skoletilbud.

De generelle rammer for fastsættelse af undervisningstiden kan dog alene tjene som afsæt for den konkrete vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen. Kommunalbestyrelsen kan altså ikke per automatik anvende normtimetallet, når omfanget af hjemmeundervisningen skal fastlægges, eller henvise til fastlæggelse af timetallet i andre sager – heller ikke hvis timetallet i disse sager er reduceret med henvisning til ovennævnte overvejelser.

Kommunalbestyrelsens konkrete vurdering af omfanget af hjemmeundervisningen i henhold til servicelovens § 32 a, stk. 5, 3. pkt., må heller ikke udelukkende tage afsæt i barnets kronologi-

ske alder, men skal tage højde for det enkelte barns eller den unges funktionsevne og udviklingstrin. Hvis barnets eller den unges udviklingsniveau er betydeligt lavere end den kronologiske alder, skal dette afspejles i fastsættelsen af omfanget af hjemmeundervisningen.

Det timetal, kommunalbestyrelsen vurderer, skal afsættes til hjemmeundervisningen i forbindelse med afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal således afspejle et realistisk omfang af hjemmeundervisningen for det pågældende barn eller den pågældende unge.

Den konkrete, individuelle vurdering af hjemmeundervisningens omfang skal indgå som en del af grundlaget for afgørelser om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i de sager, hvor det er relevant. Men det betyder ikke, at kommunalbestyrelsen automatisk kan reducere den tabte arbejdsfortjeneste med det antal timer, der skønnes at skulle bruges på at hjemmeundervise barnet.

Det skal også indgå i kommunalbestyrelsens vurdering af, om omfanget af hjemmeundervisningen har betydning for afgørelsen om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, om det er den samme forælder, der står for hjemmetræningen og for hjemmeundervisningen. Hvis barnet eller den unge både hjemmeundervises og hjemmetrænes på fuld tid, vurderes det dog at være en forudsætning for, at der fortsat kan ydes tabt arbejdsfortjeneste på fuld tid, at det ikke er den samme forælder, der både hjemmetræner og hjemmeunderviser barnet eller den unge.

Hvis kommunalbestyrelsen ønsker at ændre på en tidligere afgørelse om tabt arbejdsfortjeneste, eksempelvis fordi hjemmetræningsordningen er omlagt i forbindelse med, at barnet har nået skolealderen, skal kommunalbestyrelsen foretage en ny, samlet vurdering af behovet for støtte efter §§ 32 a, stk. 5 og 42 og retningslinjerne i disse bestemmelser, jf. punkt 157 b.

Kommunalbestyrelsen skal også være opmærksom på, at omfanget af hjemmeundervisningen ikke altid vil have betydning for udmålingen af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis en hjemmetræningsordning fortsætter uændret, eksempelvis så kommunalbestyrelsen stadig godkender hjemmetræning på fuld tid, som supplement til (hjemme)undervisning af barnet eller den unge, vil det som udgangspunkt betyde, at omfanget af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste også fortsætter uændret. Dette forudsætter, at betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt, herunder betingelsen om, at den godkendte hjemmetræningsordning medfører et indtægtstab for den forælder, der hjemmetræner barnet eller den unge.

Det vil også være muligt for kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse om uændret hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, herunder eventuelt dækning på fuld tid, i situationer, hvor hjemmetræningsordningen justeres ned fra fuld tid til færre timer, eksempelvis fordi barnet når den alder, hvor han eller hun skal (hjemme)undervises. Dette vil forudsætte, at kommunalbestyrelsen ud fra en konkret vurdering når frem til, at forældrene fortsat er berettiget til støtte til tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens §§ 42 og 32 a, stk. 5 i uændret omfang uafhængigt af hjemmeundervisningen. Også i disse tilfælde er det en forudsætning, at betingelserne for at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er opfyldt, herunder betingelsen om, at den godkendte hjemmetræning og pleje af barnet eller den unge har medført et indtægtstab for den forælder, der søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hjælp til dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv.

157 d. Dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. kan både omfatte enkeltstående og løbende ydelser. Der kan eksempelvis efter en konkret vurdering gives hjælp til træningsredskaber i form af sliske, trampolin eller hoppebolde, hvis disse træningsredskaber er nødvendige for, at forældrene kan gennemføre træningen. Det er afgørende, at udgifterne efter en konkret og individuel skønsmæssig vurdering er nødvendige for, at forældrene kan gennemføre træningen.

Intet træningsredskab er derfor på forhånd udelukket, dog med undtagelse af træningselementer af sundhedsfaglig karakter, som enten er fastlagt som sygehusbehandling eller på anden vis har karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling. Disse kan, jf. serviceloven § 32 a, stk. 2, ikke godkendes som en del af en hjemmetræningsordning. Det omhandler f.eks., men ikke alene, anvendelse af carbogengas, genindånding i refleksposer og trykkammerbehandling (uanset tryksætning).

I nogle træningsprogrammer indgår, at barnet skal have et særligt kosttilskud og tilskud af mineraler og vitaminer. Hjælp til udgifter til kosttilskud m.m., der er en del af træningsprogrammet, og som efter en konkret og individuel skønsmæssig vurdering er nødvendigt for, at forældrene kan gennemføre træningen, kan bevilges, såfremt det efter en lægelig vurdering er forsvarligt i forhold til barnets tilstand.

Der kan kun gives støtte til kurser, der er af relevans for træningen, hvis de afholdes her i landet. Der kan således ikke gives støtte til udgifter til kurser m.m. i udlandet, jf. bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet.

Hvis det er nødvendigt for, at den godkendte hjemmetræning kan gennemføres, skal kommunalbestyrelsen give støtte til at finansiere løn til hjælpere, der medvirker ved træningen. Det er, jf. den overordnede bestemmelse i § 32 a, stk. 1, som udgangspunkt forældrene, der skal udføre træningen. Hjælpernes funktion er altså at medvirke ved træningen.

Det forhold, at forældrene skal spille en væsentlig og aktiv rolle i at udføre hjemmetræningen i hjemmet, betyder dog ikke, at forældrene personligt skal medvirke til at udføre alle opgaverne. Hjælperne vil i et vist omfang kunne fungere som afløsere for forældrene, lige som der vil kunne gives støtte til at aflønne fagligt relevante personer/supervisorer, hvis deres supervision er nødvendig for, at forældrene kan gennemføre træningen.

Den praktiske udbetaling af løn til privatantagede hjælpere, som medvirker ved træningen, kan eventuelt administreres af kommunen efter aftale med familien.

Hjælp til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. bevilges på grundlag af dokumenterede udgifter. Dokumentationen kan foregå enten i forbindelse med ansøgningen eller efter afholdelse af udgiften – se dog pkt. 157 e vedrørende muligheden for at indgå frivillige aftaler om udbetaling af et fast beløb til dækning af forventede udgifter.

Udgifter, der er forbundet med træningen, må ikke overstige et beløb på 596.681 kr. (reguleret beløb svarende til 2016-sats) årligt til det enkelte barn eller den enkelte unge. Det betyder, at

der ikke kan bevilges hjælp til de udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., som inden for en sammenhængende periode på 12 måneder overstiger dette beløb.

Kommunalbestyrelsen kan ikke vælge at yde hjælp til nødvendige træningsredskaber som udlån, da støtten skal ydes som et kontant beløb til forældrene på grundlag af deres dokumenterede udgifter, jf. § 6 i bekendtgørelse om hjælp til børn og unge, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte.

Nødvendige træningsudgifter, der overstiger beløbet på 596.681 kr. årligt, kan ikke bevilges som merudgifter efter servicelovens § 41. Rammebeløbet reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.

Frivillige aftaler om udbetaling af fast beløb

157 e. Kommunalbestyrelsen og forældrene kan indgå aftale om, at der udbetales et fast beløb til dækning af forudsigelige udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv.

Det er frivilligt for både kommunalbestyrelsen og forældrene, om parterne ønsker at indgå sådanne aftaler. Det betyder, at begge parter skal være enige om at indgå aftale om udbetaling af et fast, skønsmæssigt udmålt beløb til dækning af udgifter til træningsredskaber, kurser, løn til hjælpere mv. Hvis parterne ikke kan blive enige, bruges de gældende regler i bekendtgørelsens § 6 stk. 3, som er beskrevet ovenfor.

I de sager, hvor forældrene og kommunalbestyrelsen vælger at indgå en aftale, vil beløbet enten kunnet blive udbetalt månedligt, halvårligt eller årligt. Beløbet vil skulle fastsættes på baggrund af et skøn over de forventede udgifter, og aftalen skal træde i stedet for den udbetaling af støtte til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., som bevilges på grundlag af dokumenterede udgifter, jf. bekendtgørelsens § 6.

Den frivillige aftale kan også omhandle opfølgning på situationer, hvor det aftalte beløb viser sig at afvige fra de reelle udgifter, herunder aftale om tilbagebetaling af evt. uforbrugte midler eller udbetaling af støtte ud over det aftalte beløb.

Det vil blandt andet kunne fremgå af aftalen, at kommunalbestyrelsen kan anmode forældrene om at tilbagebetale de uforbrugte midler, hvis de reelle udgifter til træningsredskaber, kurser, hjælpere mv. er lavere end det forudbetalte beløb.

Det vil ligeledes kunne fremgå af aftalen, at forældrene kan indgive en ansøgning til kommunalbestyrelsen efter retningslinjerne i bekendtgørelsens § 6, hvis familien får behov for f.eks. træningsredskaber eller hjælpere, som forudsætter støtte ud over det aftalte beløb.

III. Generelt

Formålet med reglerne om hjemmetræning er at gøre det muligt for forældre til handicappede børn at indgå mere aktivt i indsatsen omkring barnet, og derfor selv træne barnet i hjemmet som alternativ til at få det passet i et særligt dag- eller klubtilbud. Det kan således godkendes, at forældrene hjemmetræner, herunder får økonomisk støtte til nødvendige udgifter i forbindelse

med hjemmetræningen. Forældrene kan også få kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med hjemmetræningen.

IV. Betingelser for ret til hjælp – Målgruppe

Efter bestemmelsen i servicelovens § 32 a, stk. 1 godkender kommunen efter anmodning, at forældrene helt eller delvist hjemmetræner deres barn. Dette forudsætter, at barnet er i målgruppen for hjemmetræning samt de øvrige betingelser for godkendelse er opfyldt.

Målgruppen er efter servicelovens § 32, stk. 1 børn der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte.

Den hjælp kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, særlige klubtilbud eller i forbindelse med andre tilbud efter denne lov eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvist af forældrene i hjemmet som hjemmetræning.

En del af sagerne handler om, hvorvidt barnet er i den målgruppe, hvor forældrene kan godkendes til at hjemmetræne. Målgruppen er børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte.

Vurderingen heraf baserer sig ikke på bestemte diagnoser eller karakteren af funktionsnedsættelsen, men derimod på en fagkyndig vurdering af barnets behov for et særligt støtte- og behandlingstilbud, herunder træningstilbud. Det er i den forbindelse ikke afgørende, om forældrene har fået et bestemt tilbud om pasning. Det afgørende er alene, at betingelserne for at anvise et særligt dag- eller klubtilbud er opfyldt. Det betyder, at der ikke kan gives afslag på godkendelse af, at forældrene hjemmetræner barnet alene med den begrundelse, at barnet ikke er visiteret til et særligt dag- eller klubtilbud.

V. Betingelser for ret til hjælp - Godkendelse af hjemmetræning

Når kommunen har vurderet, at et barn er omfattet af målgruppen for hjemmetræning, skal den i øvrigt tage stilling til, om hjemmetræningen kan godkendes, herunder om hjemmetræningen fremmer barnets tarv og trivsel og imødekommer barnets behov. Videre skal kommunen tage stilling til, om forældrene er i stand til at udføre opgaverne i forbindelse med hjemmetræningen, og om hjemmetræningen sker efter dokumenterbare træningsmetoder. Der er ikke krav om, at effekten af hjemmetræningen skal være af en vis størrelse. Effekten af hjemmetræningen må dog ikke være mindre, end hvis barnet havde fået hjælpen i et særligt tilbud efter serviceloven, idet hjemmetræningen i så fald ikke imødekommer barnets behov.

Hvis effekten af hjemmetræningen vurderes at være lige så god eller bedre, end hvis barnet havde fået hjælpen i et særligt tilbud, kan forældrene vælge at træne barnet hjemme, hvis de øvrige betingelser for godkendelse heraf er opfyldt.

I forhold til træningsprogrammet kan der ikke kræves videnskabelig dokumentation for effekten af træningsmetoden. Det er alene en betingelse, at træningsmetoden er dokumenterbar.

VI. Betingelser for ret til hjælp - Træningsudgifter

En del af sagerne handler om bevilling af den nødvendige hjælp til, at forældrene kan gennemføre hjemmetræningen. I den forbindelse er der ikke på forhånd noget træningsredskab, der er udelukket. Nødvendig hjælp kan for eksempel være træningsredskaber, supervisionstimer, kurser og hjælpetræner-timer.

Da det afgørende alene er, om et træningsredskab er nødvendig for at gennemføre hjemmetræningen, kan der ikke gives afslag med henvisning til, at der er tale om udgifter som familier til børn på tilsvarende alder normalvis har, altså ud fra en merudgiftsvurdering. På samme måde, kan et afslag heller ikke begrundes med, at der er tale om en genstand, der er sædvanligt indbo. Det vil sige ud fra en vurdering af, at der ikke vil kunne bevilges hjælp efter reglerne om hjælpemidler og forbrugsgoder. Der skal i hver enkelt sag foretages en konkret og individuel vurdering af, hvad der er nødvendigt for at gennemføre den godkendte hjemmetræning.

Nogle af sagerne er også behandlet i forhold til, om udgiften kan dækkes efter andre bestemmelser, herunder bestemmelsen om merudgifter.

Sager om hjælp til nødvendige træningsudgifter kan også handle om hjælpertræner-timer. Det er forældrene, der er godkendt til at hjemmetræne, og dermed har kommunen vurderet, at forældrene er i stand til at gennemføre træningen. Dette er dog ikke ensbetydende med, at der ikke kan være behov for hjælp i forbindelse med visse øvelser, som kræver to voksne, til forflytninger af barnet eller til at aflaste forældrene meget kortvarigt. Der kan dog ikke bevilges hjælpetræner-timer, så hjælperen selvstændigt kan udføre træningen, mens forældrene for eksempel laver målopfølgninger eller andet. På samme måde er det forældrene, der skal demonstrere øvelser for hjælperne og sørge for at sætte dem i stand til at udføre den nødvendige hjælp.

VII. Praksis - Ankestyrelsens principafgørelser

Ankestyrelsen har behandlet principafgørelser om hjemmetræning, som er inddraget i sagsbehandlingen af sagerne til dette møde.

115-12: Når et barn på grund af særlig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om hjælp. Hjælpen kan tilrettelægges i særlige tilbud efter serviceloven eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvist af forældrene i hjemmet. Forældres ret til hjemmetræning gælder uafhængigt af et konkret tilbud. Hjemmetræningen kan være et alternativ til et konkret pasningstilbud, men det er ikke en betingelse for bevilling af hjemmetræning, at der er givet et bestemt tilbud. Det er tilstrækkeligt, at betingelserne for at anvise et sådant tilbud er opfyldt. Afgørelsen betyder, at forældrene til et barn, som opfylder betingelserne for bevilling af hjemmetræning, kan vælge at hjemmetræne barnet, uanset om barnet konkret er visiteret til en SFO, til et dagtilbud, eller barnet endnu ikke er visiteret til et konkret tilbud.

103-13: Det er et almindeligt socialretligt princip, at der som udgangspunkt først kan ydes hjælp fra ansøgningstidspunktet. Dette princip kan i særlige situationer fraviges, så der ydes hjælp fra et tidligere tidspunkt.

Særlige situationer

Hvis der er tale om en akut/uopsættelig udgift, fejlagtig vejledning fra kommunens side, eller en ansøgning om en løbende ydelse, der er forholdsvis nøje beskrevet i loven, vil der efter en konkret vurdering kunne ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig, inden borgeren har søgt kommunen om hjælp. Tilsvarende kan en løbende ydelse udbetales forud for ansøgningstidspunktet i tilsvarende situationer.

70-14: Når et barn på grund af særlig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for hjælp eller særlig støtte, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om hjælp. Hjælpen kan tilrettelægges i særlige tilbud efter serviceloven eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvist af forældrene i hjemmet. Kommunen skal altid foretage en konkret vurdering af, om hjemmetræning, herunder de enkelte elementer i træningen, kan godkendes.

Hjælp udført i hjemmet skal imødekomme barnets behov, og forældrene skal være i stand til at udføre opgaverne.

Elementer, der har karakter af egentlig sygehusbehandling, kan ikke godkendes som en del af hjemmetræningen. Anvendelse af carbogengas, genindånding i refleksposer og trykkammerbehandlinger (herunder mild) er ifølge Sundhedsstyrelsen behandlinger. Udgifter forbundet hermed kan derfor ikke dækkes efter reglerne om hjemmetræning. Dette gælder, uanset om behandlingsformen udbydes af sundhedsvæsenet.

Kommunen kan fastsætte betingelser for godkendelse af hjemmetræning, hvis der er saglige grunde hertil. Hvis forældrene ikke overholder betingelserne, kan kommunen give afslag på fortsat godkendelse af hjemmetræningen.

Effekten af hjemmetræningen

Det er ikke en betingelse for godkendelse af hjemmetræning, at der er videnskabelig dokumentation for effekten af træningsmetoden. Det er derimod en betingelse, at træningsmetoden er dokumenterbar.

Der er ikke krav om, at effekten af hjemmetræningen skal være af en vis størrelse. Effekten af hjemmetræningen må dog ikke være mindre, end hvis barnet havde fået hjælpen i et særligt tilbud efter serviceloven, idet hjemmetræningen i så fald ikke imødekommer barnets behov.

Hvis effekten af hjemmetræningen vurderes at være lige så god eller bedre, end hvis barnet havde fået hjælpen i et særligt tilbud, kan forældrene vælge at træne barnet hjemme, hvis de øvrige betingelser for godkendelse heraf er opfyldt. Kommunen kan således ikke give afslag på godkendelse af hjemmetræning med den begrundelse, at der er givet et tilbud, der dækker barnets behov.

Tilsyn og opfølgning

Kommunen skal to gange årligt føre tilsyn med barnets udvikling og trivsel, når forældrene træner barnet i hjemmet. Kommunen skal også følge op på træningsindsatsen fire gange årligt. Kommunen kan organisere tilsynet samtidig med et opfølgningsbesøg.

Ankestyrelsen har som udgangspunkt ikke kompetence til at tage stilling til, hvordan kommunen tilrettelægger og udfører tilsyns- og opfølgingsbesøgene, idet dette hører under kommunens faktiske forvaltningsvirksomhed. Tilsynet skal dog tilrettelægges i overensstemmelse med det

forvaltningsretlige proportionalitetsprincip. Det vil sige, at det ikke må være mere indgribende, end formålet tilsiger.

Hvis der ved tilsynet konstateres forhold, der kan føre til en ændring eller et afslag på fortsat hjemmetræning, skal kommunen træffe afgørelse herom. Afgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

9-17: Forældre til et barn med en betydelig og varigt nedsat funktionsevne, som har behov for hjælp eller særlig støtte, kan blive godkendt af kommunen til at hjemmetræne barnet.

Godkendelsen af forældrene sker ud fra en samlet vurdering af familiens situation og forældrenes personlige ressourcer.

Det er blandt andet en betingelse for godkendelsen, at forældrene er i stand til at udføre opgaven.

Det betyder, at det først og fremmest er den ene eller begge forældre, der skal udføre hjemmetræningen. Der kan som udgangspunkt kun ydes støtte til hjælpere i det omfang, øvelserne kræver medvirken af to personer samtidig, og kun den ene af forældrene hjemmetræner barnet. Der kan ikke ydes støtte til, at en hjælper selvstændigt udfører dele af træningen, mens forældrene udfører andre opgaver.

Hjælperen kan dog afløse forældrene i forbindelse med meget kortvarige afbrydelser. Når forældrene er godkendt til at hjemmetræne barnet, yder kommunen hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til den forælder, som udfører træningen. Træningen og den tabte arbejdsfortjeneste kan også deles mellem forældrene. Kommunen sørger endelig for de nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere m.v.

Udgifterne til hjemmetræningen skal være nødvendige

Det er en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvilke træningsredskaber, kurser og hjælpere m.v., der er nødvendige for hjemmetræningen og som der derfor kan ydes hjælp til.

I forhold til hjælperes deltagelse i kursus betyder det, at der kan ydes hjælp hertil, hvis hjælperens deltagelse er nødvendig. Det kan for eksempel være, hvis en øvelse kræver to personers deltagelse, og det kun er den ene forælder, der har mulighed for at deltage i kurset. Da det er forældrene, der er godkendt til at hjemmetræne, og da godkendelsen er sket ud fra familiens samlede situation og forældrenes personlige ressourcer, forventes det, at begge forældre deltager i kurset, hvis de har mulighed for det, og hvis det er nødvendigt. En forælder kan dog være forhindret for eksempel på grund af arbejde eller på grund af pasning af familiens andre børn.

Ankestyrelsen var i en konkret sag enig med kommunen i, at der ikke kunne bevilges hjælp til ekstra hjælpertimer samt ophold og forplejning til hjælperen i forbindelse med et kursus/evaluering, da hjælperens deltagelse ikke var nødvendig for kursets/evalueringens gennemførelse.

22-17: Der kan ikke ydes støtte til behandlingsredskaber efter serviceloven. Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sundhedsvæsenet, eller som fortsættelse af den iværksatte behandling.

Det følger af Cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet, at behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling på sygehus eller i speciallægepraksis, der efter aftale med sygehusvæsenet varetager opgaver for dette.

Det følger videre af cirkulæret, at der kan være tale om apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus/speciallægepraksis eller som en fortsættelse af den iværksatte behandling, og som anskaffes til midlertidigt eller permanent brug i hjemmet, og hvor patienten har fået undervisning i brug af apparaturet på sygehus eller i speciallægepraksis, eller hvor patientens anvendelse af apparaturet er under en vis kontrol af sygehus eller speciallægepraksis. Eksempelvis iltapparater og insulinpumper.

95-17: Tabt arbejdsfortjeneste til hjemmetræning. Forældre, som kommunen har godkendt til at hjemmetræne deres barn, kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for den tid, der anvendes til hjemmetræningen, hvis de almindelige betingelser for dækning af tabt arbejdsfortjeneste er opfyldt, herunder at hjemmetræningen medfører et indtægtstab.

Der kan ikke ydes tabt arbejdsfortjeneste til hjemmeundervisning.

Der er ikke ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste som følge af hjemmeundervisning af et barn. Dette gælder, selv om hjemmeundervisningen foregår i kombination med hjemmetræning.

34-18: Hvis det er afklaret, at et barn eller en voksen har et behov for behandling eller træning, skal kommunen tage stilling til, om der kan bevilges hjælp efter reglerne om vedligeholdelsestræning eller andre regler i den sociale lovgivning.

Der kan ikke bevilges hjælp til trænings- eller behandlingsudgifter efter reglerne om dækning af nødvendige merudgifter. Det gælder uanset, om der er tale om bestemmelsen om merudgifter til børn eller voksne.

Der kan ikke gives støtte, da merudgiftsbestemmelsen alene omfatter egentlige forsørgelsesudgifter, der er tæt knyttet til barnet som f.eks. merudgifter til diætkost, særligt tøj, befordring, kurser, visse former for aflastning, vask og hygiejne.

44-18: Udgifter til behandlingsredskaber afholdes af sygehusvæsenet.

Det følger af cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet, at behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling på sygehus eller i speciallægepraksis, der efter aftale med sygehusvæsenet varetager opgaver for dette.

Behandlingsredskaber kan også være apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus/speciallægepraksis eller som en fortsættelse af den iværksatte behandling, og som anskaffes til midlertidigt eller permanent brug i hjemmet, og hvor patienten har fået undervisning i brug af apparaturet på sygehus eller i speciallægepraksis, eller hvor patientens anvendelse af apparaturet er under en vis kontrol af sygehus eller speciallægepraksis. Eksempelvis iltapparater og insulinpumper.

VIII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at fremlægge sager på mødet om hjemmetræning samt tabt arbejdsfortjeneste og merudgifter i forbindelse hertil. Sagerne handler om målgruppen for hjemmetræning, om træningsprogrammets enkelte elementer kan godkendes og om nødvendige udgifter forbundet med hjemmetræningen. Da kan være flere resultater i en enkelt sag i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser eller ændrer afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema - udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest relevant i den enkelte sag.

Målgruppe

Sag nr. 1 – ændring – Målgruppevurdering. Barnet er i målgruppen for hjemmetræning. Barnet er visiteret til specialskoletilbud og har behov for støtte for at kunne trives. Kommunen skal tage stilling til om de øvrige betingelser for hjemmetræning er opfyldt.

Sag nr. 2 – ændring - Målgruppevurdering. Barnet er i målgruppen for hjemmetræning. Barnet har støttetimer i sit skoletilbud, været tilknyttet efterskoletilbud med fast pædagogisk personale, behov for guidning og kontaktperson mv. Kommunen skal tage stilling til om de øvrige betingelser for hjemmetræning er opfyldt, særligt om træningsmetoden er relevant, og om forældrene har ressourcer til hjemmetræning.

Sag nr. 3– ændring - Målgruppevurdering. Barnet er i målgruppen for hjemmetræning. Barnet har støttetimer i skolen, behov for specialpædagogik samt behandling og støtte. Kommunen skal tage stilling til, om de øvrige betingelser for hjemmetræning er opfyldt, særligt om forældrene har ressourcer til hjemmetræning.

Godkendelse af hjemmetræning

Sag nr. 4 – hjemvisning – Familien er godkendt til at træne efter flere metoder. Kommunen skal derfor undersøge om udgifter til træning efter Karlstadmodellen er nødvendige udgifter. Det er uklart, hvordan det enkelte program er sammensat, og derfor er det ikke muligt at tage stilling til de enkelte udgifter. Afregning med kommunen kan ske efter dokumentation for den enkelte udgift.

Sag nr. 5 – hjemvisning – sagen handler om godkendelse af hjemmetræningsprogram. Der er ikke tilstrækkelige konkrete oplysninger om programmet. Det er en ny ansøgning om hjemmetræning.

Sag nr. 6 – hjemvisning – sagen handler om godkendelse af et træningsprogram efter neurologiske principper. Der er ikke oplysninger om dokumenterbarheden eller oplysninger om, hvorvidt der indgår sundhedsfaglige elementer i træningen. Det er derfor uklart, om familien har ret til at få godkendt hjemmetræning.

Sag nr. 7 og sag nr. 8 – stadfæstelse – ansøgning om et ændret program i forhold til det allerede godkendte program, som familien træner efter. Der er ikke indsendt konkrete oplysninger om de nye metoder, og hvordan de skal indgå i et samlet træningsprogram, der tilgodeser barnets tarv. Da familien allerede træner, er familien bekendt med, hvilke oplysninger der er nødvendige, og kommunen kan derfor give afslag på nyt program. Heller ikke ret til tabt arbejdsfortjeneste til træning efter et ændret program.

Sag nr. 9 og sag nr. 10 – stadfæstelse – Hjemmetræningsprogrammet kan ikke godkendes. Programmet indeholder ikke nok tid for barnet, som ikke er planlagt på forhånd. Ikke tilstrækkelig hensyn til barnets tarv og trivsel. Da programmet ikke kan godkendes, kan der ikke bevilges tabt arbejdsfortjeneste til træningen.

Sag nr. 11 – stadfæstelse – Hjemmetræningsprogrammet kan ikke godkendes. Programmet og tilbuddet fra hjemmetræningsudbyderen er ikke specifikt nok til, at det økonomisk kan godkendes.

Sag nr. 12 og sag nr. 13 – hjemvisning – Nedsættelse af tabt arbejdsfortjeneste. Ikke længere ret til, at forælder deltager i supervision i forbindelse med hjemmetræning. Kommunen skal konkret forholde sig til behovet igen, hvor det blandt andet skal inddrages, at der er bevilget hjælp til deltagelse siden 2005, at forælderen har selvstændige træningsopgaver, og i hvilket omfang det er muligt at overlevere information i øvrigt.

Træningsudgifter

Sag nr. 14 – ændring - Familien har ret til at træne i overensstemmelse med deres ansøgning, og der er ret til hjælp til dækning af udgifter til hjælpetrænere, da det er en forudsætning for, at den godkendte hjemmetræning kan gennemføres. Træningsøvelserne kræver to forskellige personer, hvoraf den ene ikke er en forælder.

Sag nr. 15 – stadfæstelse – Ikke ret til dækning af udgifter til leje af lokaler ude i byen, da de konkrete træningsøvelser bl.a. ifølge metodeudbyder kan laves i hjemmet.

Sag nr. 16 – hjemvisning – der er ikke tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt deltagelse i et kursus er nødvendig, og derfor kan kommunen ikke tage stilling til, om udgifterne til kurset er nødvendige.

Sag nr. 17 – stadfæstelse – ansøgning om indendørstrampolin til brug for hjemmetræning. Kommunen kan give afslag, da familien i forvejen er bevilget hjælp til en udendørstrampolin med stormsikring, så den kan anvendes hele året. Udgiften er derfor ikke nødvendig.

Sag nr. 18 og sag nr. 19 – hjemvisning og stadfæstelse – Udgifter til toiletpapir til hjælpetrænere i forbindelse med hjemmetræning. Kommunen skal forholde sig til, i hvilket omfang hjælpetrænerne har behov for toiletbesøg og toiletpapir i den tid, der hjemmetrænes. Udgifter til toiletpapir til hjælpetrænere kan ikke dækkes efter reglerne om merudgifter.

Sag nr. 20 og sag nr. 21 – hjemvisning og stadfæstelse – Udgifter til foodprocessor, pikto-grampakke, lysterapilampe og lommeprinter som træningsredskaber. Foodprocessor, pikto-grampakke og lommeprinter kan ikke dækkes som nødvendige træningsredskaber, da udgifterne enten ikke er nødvendige for, at hjemmetræningen kan gennemføres, eller ikke har et egentlig træningsformål. Kommunen skal forholde sig til, om lommeprinter kan bevilges efter reglerne om hjælpemiddel/forbrugsgode. Lysterapilampen har ikke karakter af specialiseret sundhedsfaglig behandling, hvorfor kommunen på ny skal forholde sig til, om det er et nødvendigt træningsredskab. Udgifterne til det ansøgte kan ikke dækkes efter reglerne om merudgifter.

Notat om personkreds, udmåling og beregning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42, i lov om social service

Indhold

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Betingelser for ret til hjælp – personkreds*
- V. Betingelser for ret hjælp – udmåling*
- VI. Betingelser for ret til hjælp - beregning*
- VII. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser*
- VIII. De konkrete mødesager*

I. Indledning

De følgende afsnit handler om dækning af tabt arbejdsfortjeneste vedrørende personkreds, udmåling og beregning efter § 42, i lov om social service.

II. Lovgrundlag

Notatet er baseret på lov nr. 798 af den 7. august 2019 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 1245 af den 13. november 2017 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, vejledning om ændring af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven), nr. 9047 af 28. januar 2015 og vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Notatet tager afsæt i regler, der er relevante vedrørende personkreds, udmåling og beregning af tabt arbejdsfortjeneste.

Det bemærkes, at nogle af de principafgørelser, som der er henvist til i vejledningen, nu er ophævede og indarbejdet i nyere principafgørelser. De er dog stadig udtryk for praksis, men er blot erstattet af nyere afgørelser.

Praksisnotatet er dermed baseret på uddrag af følgende:

Uddrag af Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 798 af den 7. august 2019:

§ 3 a. Kommunalbestyrelsens afgørelser om frakendelse eller nedsættelse af hjælp efter §§ 95, 96 og 98 skal meddeles med et varsel på mindst 14 uger fra borgerens modtagelse af afgørelsen. 1. pkt. gælder ligeledes for kommunalbestyrelsens afgørelser om frakendelse af en plads i et særligt dag- eller klubtilbud efter §§ 32 og 36, om frakendelse af bilstøtte efter § 114 inden udløbet af genanskaffelsesperioden og om ophør af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42 i de tilfælde, der er omfattet af de regler om afviklingsperioden, som social- og indenrigsministeren har fastsat i medfør af § 42, stk. 4.

Stk. 2. Iværksættelse af kommunalbestyrelsens afgørelser efter bestemmelserne nævnt i stk. 1 må i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsens afgørelse påklages til Ankestyrelsen, først påbegyndes, når varslingsperioden, jf. stk. 1, er udløbet.

§ 42. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Stk. 2. Kravet i stk. 1 om, at barnet skal være forsørget i hjemmet, gælder ikke i forhold til de i stk. 1 nævnte børn, som er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, i forbindelse med barnets hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet.

Stk. 3. Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, dog højst med et beløb på 27.500 kr. om måneden. Maksimumsbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid. Der beregnes bidrag til pensionsordning, som udgør 10 pct. af bruttoydelsen. Bidraget kan dog højst udgøre et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Kommunen indbetaler efter reglerne i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension ATP-bidrag af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Ydelsesmodtageren skal betale 1/3 af ATP-bidraget, og kommunen skal betale 2/3 af bidraget.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om beregning og regulering af tabt arbejdsfortjeneste efter stk. 3, herunder om beregning og indbetaling af bidrag til pensionsordning, og efter indstilling fra Arbejdsmarkedets Tillægspension regler om betaling af ATP-bidrag.

Uddrag af bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, senest bekendtgjort i bekendtgørelse nr. 1245 af den 13. november 2017:

§ 1. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af de nødvendige merudgifter til forsørgelse i hjemmet af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser.

Stk. 2. Med indgribende lidelse forstås, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

Stk. 3. Med kronisk lidelse forstås sygdomstilfælde o.l., som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år.

Stk. 4. Med langvarig lidelse forstås, at lidelsen normalt skønnes at vare et år eller mere.

Stk. 5. Behovet for dækning af merudgifter vurderes i forhold til ikke-handicappede børn på samme alder og i samme livssituation.

§ 8. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Stk. 2. Kravet i stk. 1 om, at barnet skal være forsørget i hjemmet, gælder ikke i forhold til de i stk. 1 nævnte børn, som er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service, i forbindelse med barnets hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet.

Stk. 3. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

§ 9. Bruttoydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, jf. § 10, dog højst med et beløb på 30.576 kr. om måneden. Maksimumbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid.

§ 10. Til personer, der opfylder betingelserne for at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra

- 1) den seneste lønindtægt, som vedkommende har haft inden modtagelse af tabt arbejdsfortjeneste,
- 2) den indtægt, som forsørgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå i de tilfælde, hvor vedkommende endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet,
- 3) dokumenterede indtægtstab på baggrund af regnskab m.v. for en selvstændig erhvervsdrivende eller
- 4) et beregnet beløb på grundlag af den pågældendes hidtidige disponible indkomst i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag for en selvstændig erhvervsdrivende, eller eventuelt udgift til en vikar.

Stk. 2. Tillæg, som er et integreret led i lønnen, indgår i beregningsgrundlaget, hvis pågældende normalt modtager tillæggene.

§ 11. Kommunalbestyrelsen skal beregne bidrag til pensionsordning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Bidrag til pensionsordning beregnes alene for personer, der umiddelbart før overgangen til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Der kan ikke ydes compensation for andre ydelser, der kommer til udbetaling i fremtiden, herunder lønstigninger, også som følge af skift til andet arbejde.

Stk. 2. Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelsen fastsat efter §§ 9 og 10, dog højst et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag, jf. § 42, stk. 3, 4. pkt., i lov om social service. For personer ansat i staten med tjenestemandspensionsordning anses et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. som arbejdsgiverbidraget i relation til servicelovens § 42.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal så vidt muligt indsætte bidraget til pensionsordning på kontoen i modtagerens pensionskasse, eller kommunalbestyrelsen kan efter aftale med den pågæl-

dende oprette en pensionsopsparing for den pågældende, f.eks. i Kommunernes Pensionsforsikring. Udbetalingstidspunktet afhænger af de enkelte pensionskassers bestemmelser. Er en statslig eller kommunal ansættelsesmyndighed, hvor ydelsesmodtageren er ansat, indstillet på at indbetale et samlet pensionsdækningsbidrag til den ansattes pensionsordning, indbetaler kommunalbestyrelsen et bidrag til pensionsordningen til ansættelsesmyndigheden.

§ 12. Ved beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dog ikke besparelser vedrørende fagforeningskontingent og bidrag til arbejdsløshedsforsikring.

Stk. 2. Fradrag sker i den nettoydelse, som fremkommer efter, at der er foretaget beregning af skat, arbejdsmarkedsbidrag samt ATP-bidrag.

§ 13. Der kan ikke ske udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste under ferie i det omfang, modtageren samtidig får feriegodtgørelse eller ferietillæg for optjent ferie.

§ 14. Beløbet på 30.576 kr., der er nævnt i § 9, samt bruttoydelser fastsat efter §§ 9 og 10 reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb.

§ 15. Til personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen ved årsskiftet beregne et tillæg til ferieformål på 1 pct. af bruttoydelser i det foregående kalenderår. Beløbet udbetales pr. 1. maj.

§ 16. Til personer, der ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen udbetale et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelser i det foregående kalenderår. Tillæg beregnet efter § 15 indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal endvidere beregne et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelser i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Beløbet udbetales til personen ved ferieårets start.

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal udbetale hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i 14 uger efter, at betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, når modtageren har truffet aftale med kommunalbestyrelsen om, at hjælpen ydes i en på forhånd fastsat periode, eller når afviklingsperioden efter modtagerens ønske fastsættes til en kortere periode.

Stk. 3. Opnår modtageren i afviklingsperioden en arbejdsindtægt, ophører udbetalingen af hjælp i det omfang, indtægten modsvarer den ydede hjælp.

Uddrag af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven), nr. 9007 af 7. januar 2015 med de ændringer, der følger af vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015.

166. Bestemmelsen i servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. Udgangspunktet for vurderingen af, om barnet opfylder betingelserne for merudgiftsydelse, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov.

Som eksempler på funktionsnedsættelser eller lidelser, der vil kunne falde ind under bestemmelsen, kan nævnes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, diabetes, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn samt manglende eller nedsat hørelse.

Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre persongrupper, f.eks. børn og unge med udviklingsforstyrrelser, kan være omfattet af merudgiftsbestemmelsen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

(...)

Betydelig og varigt nedsat funktionsevne

167. Målgruppen for servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ved varig funktionsnedsættelse forstås, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsæssige forhold, og at der i lang tid frem over vil være behov for at kompensere for følgerne af funktionsnedsættelsen. Normalt vil funktionsnedsættelsen være en belastning resten af livet.

Ved betydelig funktionsnedsættelse skal forstås, at funktionsnedsættelsen har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Her skal foretages en bred vurdering i forhold til den samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes aktivitetsniveau, skole- og uddannelsesforhold, personlige forhold, helbredsforhold etc.

Funktionsnedsættelse er et begreb, der bruges ved tildeling af de ydelser i serviceloven, der skal kompensere for en nedsat funktionsevne. Ved at lægge vægt på funktionsevnen betones det, at det ikke er lidelsens art eller omfang, der er afgørende, men derimod følgerne af den nedsatte kropslige eller kognitive funktion.

Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, der angiver en varig nedsættelse af kropslige eller kognitive funktioner, er det imidlertid den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende i forhold til vurderingen af begrebet nedsat funktionsevne. For en mere generel omtale af begrebet »nedsat funktionsevne« henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

Indgribende, kroniske eller langvarige lidelser

Målgruppen for servicelovens § 41 omfatter endvidere borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge med indgribende kroniske eller langvarige lidelser, jf. også § 1, stk. 2-4, i bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom.

»Indgribende lidelse« betyder i denne sammenhæng, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

»Kroniske lidelser« omfatter sygdomstilstande o.l., som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år. Der lægges således i praksis vægt på, om lidelsen forventes at vare barnealderen ud.

I Ankestyrelsens principafgørelse nr. 54-11 var forældrene til en dreng med betydelige adfærds- og udviklingsforstyrrelser omfattet af personkredsen for dækning af merudgifter.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 54-11:

Ankestyrelsen fastslog i en konkret sag, at en dreng på 5 år med betydelige adfærds- og udviklingsforstyrrelser var omfattet af personkredsen for dækning af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste ved forsørgelse af børn.

Drengen viste tidligt tegn på adfærdsforstyrrelser. Drengen blev først fundet berettiget til merudgifter fra det tidspunkt, hvor der forelå en samlet børnepsykiatrisk vurdering, som dokumenterede, at lidelsen var varig og af et sådant omfang, at den ikke kunne forventes bedret ved behandling. Først fra det tidspunkt var det dokumenteret, at hans opmærksomhedsvanskeligheder samt væsentlige eksekutive og motoriske vanskeligheder og vanskeligheder med effektregulering var af varig, indgribende karakter. Det er den samlede nedsættelse af funktionsevnen, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om et barn er omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 92-12:

Afgørelsen fastslår i den konkrete sag, at det er den samlede nedsættelse af funktionsevnen, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om et barn er omfattet af personkredsen og har ret til merudgifter. Et barn med flere lidelser behøver således ikke være omfattet af personkredsen for hver enkel lidelse for, at merudgifter ved forsørgelsen af barnet i hjemmet kan dækkes. Det er den samlede funktionsevne, der skal være betydeligt nedsat eller indgribende.

Det er dog en forudsætning, at den enkelte lidelse, og den deraf følgende nedsættelse af funktionsevnen, er varig, langvarig eller kronisk, og at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og der er tale om nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af barnet i hjemmet.

At det skal være en »langvarig lidelse« betyder ikke, at det skal dreje sig om en uhelbredelig lidelse. I praksis lægges der vægt på, om lidelsen skønnes at vare et år eller mere. Det er dog ikke udelukket at yde støtte, selv om lidelsen kan forventes at vare mindre end et år. Der kan eksempelvis være tale om for tidligt fødte børn eller børn med hofteskred (calve perthes), hvor familien i en kortere periode på grund af barnets funktionsnedsættelse er særligt tungt belastet. Det, at et barn er for tidligt født, er dog ikke tilstrækkeligt til at få hjælp efter denne bestemmelse. Det afgørende er betydningen af en nedsættelse af funktionsevnen.

En risiko for, at barnet rammes af en eller anden lidelse, er ikke tilstrækkeligt til at få støtte efter denne bestemmelse. Børn, der f.eks. alene ikke kan ligge tørre i sengen om natten (enuresis nocturna), kommer normalt ikke ind under servicelovens § 41. I specielle tilfælde, hvor alle

behandlingsmuligheder er udtømte, barnet er i skolealderen, og der er udsigt til, at lidelsen er kronisk, kan der dog efter en konkret vurdering ydes hjælp efter servicelovens § 41.

Målgruppen omfatter heller ikke den brede gruppe af børn og unge med kortvarige eller mindre indgribende lidelser som f.eks. visse former for allergi.

Ankestyrelsen har i en sag (principafgørelse nr. C-13-99) truffet afgørelse om, at en 5-årig pige med en eksem lidelse ikke var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse. Begrundelsen var, at det ikke er tilstrækkeligt, at der er tale om en langvarig lidelse. Der må også stilles krav om, at der er tale om en indgribende lidelse.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-13-99:

Afgørelsen fastslår, at det ikke er tilstrækkeligt, at der er tale om en langvarig lidelse. Der må også stilles krav om, at der er tale om en indgribende lidelse.

Børn under medicinsk behandling

Når en kommune skal vurdere, om et barn hører inden for målgruppen til merudgiftsydelsen til børn, skal vurderingen foretages med udgangspunkt i barnets funktionsniveau med medicin, hvis barnet er under medicinsk behandling. Barnets funktionsevne skal dog vurderes uden medicin, hvis ophøret med medicin vil være akut livstruende eller medføre umiddelbar risiko for varig eller væsentlig funktionsnedsættelse. Det følger af Ankestyrelsens principafgørelse nr. 55-11.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 55-11:

En 12-årig dreng, som var i medicinsk behandling for ADHD, havde ikke en så væsentlig funktionsnedsættelse, at han var omfattet af personkredsen, der kan få dækket merudgifter ved forsørgelsen.

Han gik i normalklasse og var med god effekt under behandling for sin opmærksomhedsforstyrrelse og sine koncentrationsvanskeligheder. Han havde primært vanskeligt ved sociale situationer.

Vurderingen af, om han var omfattet af personkredsen, skulle i denne sag ske ud fra situationen med medicin. Dette skyldes, at hans adfærdsmæssige og følelsesmæssige funktionsnedsættelse forud for medicinsk behandling, ikke var så betydelig, at ophør med medicinsk behandling ville medføre umiddelbar risiko for varig og væsentlig funktionsnedsættelse. Han var før påbegyndelsen af den medicinske behandling altid meget urolig, havde koncentrationsproblemer og indgik kun med besvær i socialt samspil.

I Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-9-04 skulle vurderingen foretages uafhængigt af den løbende eller varige behandling, herunder medicinsk behandling, som barnet modtog til afhjælpning af sin lidelse.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-9-04:

Afgørelsen fastslår i den konkrete sag, at vurderingen af betingelserne om betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og indgribende kronisk eller langvarig lidelse i servicelovens § 41 skulle i relation til ansøgninger om medicinudgifter foretages uafhængigt af den

løbende eller varige behandling, herunder medicinsk behandling, som barnet modtog til afhjælpning af sin lidelse.

I den konkrete sag var en mor berettiget til hjælp til dækning af merudgifter til medicin til sine to sønner, som led af astma og allergi. Sønnen var således efter en lægelig vurdering omfattet af personkredsen i bestemmelsen om merudgiftsydelse, idet deres lidelser måtte karakteriseres som indgribende, kroniske og langvarige. Der blev særligt lagt vægt på, at sønnernes astma var ret svær, og uden behandling ville de være livstruet.

Med hensyn til betingelserne henvises i øvrigt til bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, som kan findes på www.retsinfo.dk.

Uddrag af vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier

Generelt om tabt arbejdsfortjeneste

222. Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har nogle særlige behov, som ud over at give merudgifter ved forsørgelsen kan medføre tabt arbejdsfortjeneste, når barnet forsørges i hjemmet.

Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, der udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt. Dog gælder der et loft over ydelsen på 27.940 kr. om måneden (2013-priser).

Målgruppe

224. Målgruppen er familier med børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kronisk eller langvarig lidelse. For en nærmere beskrivelse af denne målgruppe henvises til punkt 168. Målgruppen for tabt arbejdsfortjeneste vil dog være snævrere end den målgruppe, der kan modtage hjælp til merudgifter, idet det er en forudsætning for at være berettiget til ydelsen efter servicelovens § 42, at det drejer sig om de tilfælde, hvor det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, at barnet eller den unge passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det. Det kan f.eks. være (eksemplerne er ikke udtømmende):

- børn og unge, som har et stort behov for pleje og overvågning, fordi de fysisk er svage eller ofte får sygdomsanfald,
- børn og unge, som har et stort behov for tilsyn, fordi de ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger og derfor risikerer at komme til skade eller at skade andre,
- børn og unge, som sover meget uroligt eller sparsomt, så forældrene ofte skal tilse og hjælpe dem i løbet af natten,
- børn og unge, som skal deltage i mange behandlinger og undersøgelser,

- børn og unge, hvis sygdom er meget varieret med hensyn til kræfter, smerter og anfald, og det derfor må vurderes fra dag til dag, om barnet kan være i dagtilbud eller skole,
- børn og unge, som på grund af nedsat immunforsvar eller stor sygdomsrisiko ikke kan være i et dagtilbud eller skole
- hensynet til søskende kan også indgå, hvor behovet for forældrenes omsorg ikke kan tilgode-ses på grund af ekstra opgaver i forhold til barnet med funktionsnedsættelsen eller den indgri-bende kroniske eller langvarige lidelse.

Betingelser for at modtage hjælpen

225. Det er en betingelse, at barnet eller den unge forsørges i hjemmet. At barnet eller den unge forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende i mod-sætning til, at barnet eller den unge ved medvirken fra de sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet, jf. punkt 170. Se om muligheden for tabt arbejdsfortjeneste, når barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet neden for punkt 231 ff.

Det er også en betingelse, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelsen hos barnet eller den unge, at barnet passes i hjemmet, jf. eksemplerne ovenfor i punkt 224.

Endelig er det også en betingelse, at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer barnet eller den unge. Heri ligger en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne passes af andre, f.eks. om en barnepige vil kunne passe barnet eller den unge i tids-rummet mellem, at barnet kommer fra dagtilbud eller skole, og forældrene kommer fra arbejde.

Personkredsen omfatter begge forældre, selv om de ikke bor sammen, og den ene part ikke har del i forældremyndigheden. Det betyder, at den af forældrene, der ikke har del i forældremyn-digheden, også kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Der er også mulighed for, at stedforældre kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfor-tjeneste, når de deltager i barnets forsørgelse, jf. principafgørelse C-01-01.

Nedsættelse af beskæftigelse, tab af indtægt

226. Herudover er det en forudsætning, at den pågældende forsørger helt eller delvis har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet eller den unge. Se fra praksis om forståelsen heraf principafgørelse C-38-06 og C-8-08 samt C-79-11. I principafgørelse C-38-06 fandt Anke-styrelsen, at en ansøger ikke var berettiget til compensation for tabt arbejdsfortjeneste i forbin-delse med deltagelse i 2-3 ekstraordinære møder i barnets skole, som skyldtes barnets funkti-onsnedsættelse, selvom barnet var omfattet af den personkreds, der efter serviceloven kunne begrunde, at der blev ydet forældrene compensation for tabt arbejdsfortjeneste. Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at der var tale om 2-3 møder om året, og at disse møder, selvom de vedrørte tilrettelæggelse af barnets skoleforløb i relation til hans funktionsnedsættelse, ikke gik ud over, hvad forældre til ikke-handicappede børn skulle deltage i, hvis børnene f.eks. af sociale eller faglige årsager havde problemer med skolegangen.

Af principafgørelse C-79-11 fremgår det, at en ret til tabt arbejdsfortjeneste omfattede alle kon-troller og behandlinger, der var iværksat på grund af den kroniske/langvarige lidelse. Kommunen

kunne således ikke foretage fradrag for de 3 første kontroller eller ambulante behandlinger. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen havde truffet afgørelse om, at der var tale om et barn med betydelig og varigt nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, og at familien således var omfattet af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste.

I principafgørelse C-8-08 har Ankestyrelsen fastslået, at der ikke kunne ydes tabt arbejdsfortjeneste til en ansøger, som 2-3 gange årligt skulle til hospitalskontrol med sit handicappede barn. Begrundelsen var, at ansøger ikke skønnedes at have haft et betydeligt fravær fra sit arbejde. Der blev lagt vægt på, at der var tale om 2-3 kontrolbesøg på hospitalet, hvilket skønnedes at være i moderat omfang.

Det er ligeledes en forudsætning for at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at pågældende har et indtægtstab ved at passe barnet. Indtægtstab kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende. Der vil dog kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om borgeren på ansøgningstidspunktet endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed ikke har et indtægtstab, jf. punkt 237 ff. om beregning af hjælpen.

...

For hvilke tidsrum kan hjælpen ydes

227. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er nødvendigt, at barnet eller den unge bliver passet i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der passer det.

Der kan godt ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en kortere periode, idet det er varigheden af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, som er afgørende for at opnå denne ydelse og ikke varigheden af hjælpen.

Der kan f.eks. være behov for, at en af forældrene modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for en kortere periode, fordi barnet skal optrænes intensivt af en af forældrene i hjemmet eller ikke må omgås andre i en periode af hensyn til smittefare. Det samme gælder, hvis en af forældrene skal oplæres i tilberedning af diætkost.

228. Forældrene kan eventuelt også dele dækningen af den tabte arbejdsfortjeneste. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor de begge har mulighed for at tage deltidsoorlov fra deres arbejde. Der kan dog i dette tilfælde højst ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for 37 timer pr. uge for forældrene tilsammen.

229. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole eller på anden måde passes, plejes og trænes uden for hjemmet nogle timer om dagen eller om ugen. Det kan f.eks. være, fordi barnet bliver hurtigt træt og derfor ikke kan være i dagtilbuddet en hel dag, eller hvor det må vurderes fra dag til dag, om barnet kan være i dagtilbud eller skole på grund af sygdom eller smerte.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole en hel dag, f.eks. hvis der er et stort pasnings- og plejebestov, når

barnet er hjemme, eller hvis forsørgeren er nødt til at være omkring barnet eller den unge hele tiden, når det er hjemme, således at det er umuligt at få lavet selv de mest almindelige huslige gøremål.

230. Hvis man allerede fra begyndelsen af et sygehusophold er klar over, at der i direkte forlængelse af opholdet kræves pasning af barnet i hjemmet, kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste allerede fra indlæggelsestidspunktet, hvis det af behandlingsmæssige grunde er ønskeligt, at én eller begge forældre er til stede på sygehuset. Det samme gælder, hvis barnet skal passes hjemme i en periode inden sygehusopholdet.

Der kan ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i indlæggelsesperioden, hvis det er nødvendigt, at forældrene er til stede på sygehuset, fordi funktionsnedsættelsen/lidelsen er så alvorlig, at det kræver forældrenes tilstedeværelse.

Der kan i visse tilfælde ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidigt. Det kan f.eks. ske, hvis barnet skal indlægges på sygehus og opereres, og det er nødvendigt, at begge forældre er til stede på grund af operationens alvor. Det kan også gælde, hvis begge forældre skal have information om, hvordan barnet skal behandles efter udskrivelsen fra sygehus. Dette gælder også, hvis forældrene ikke bor sammen, men begge forældre tager sig af barnet.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når forældre skal have fri fra arbejde for at kunne ledsage et barn eller en ung med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse til ambulat behandling. Også her vil der kunne tænkes tilfælde, hvor begge forældres tilstedeværelse kan være påkrævet, f.eks. hvis der skal gives information om iværksættelse af ny behandling, eller hvis der skal træffes afgørelse om den fremtidige behandling.

Rådgivningen i forbindelse med beslutning om hjælp efter servicelovens § 42

235. Når én af forældrene søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, bør rådgivning og vejledning ske ud fra en helhedsvurdering for at skabe så normale rammer som muligt for den enkelte og familiens tilværelse.

I denne sammenhæng bør der bl.a. vejledes om, hvad det kan betyde for familiens økonomi, herunder i forhold til indtægtsnedgang som en konsekvens af ydelsesloftet, i arbejdsmæssig henseende mv., og hvilke alternativer der eksisterer. Det sidste er også vigtigt, hvis en borger, der ansøger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, ikke opfylder betingelserne for at modtage denne hjælp.

...

For nogle familier vil alternativet til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste være praktisk hjælp i hjemmet ydet efter servicelovens § 44, jf. § 83, således at de bliver frigjort fra de huslige og praktiske gøremål og kan koncentrere sig om barnet eller den unge, når de er hjemme. Nogle forældre har et stort ønske om at kunne bevare deres arbejde, og ingen bør tvinges til at opgive deres arbejde, såfremt hjælpen kan ydes på anden måde.

For andre kan praktisk bistand i hjemmet være et vigtigt supplement til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette kan f.eks. gælde, hvor et barn kræver konstant overvågning, så det er umuligt at nå andre gøremål.

Der kan også tilbydes anden form for aflastning i hjemmet, jf. punkt 203-210, eller ledsagelse af barnet efter servicelovens § 45.

Beregning af hjælpen – ydelsesloft

237. I servicelovens § 42, stk. 3, og i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, er der fastsat nærmere regler om beregning og regulering af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, jf. nedenfor i punkt 239, dog højst med et beløb på 27.940 kr. om måneden i 2013-priser (svarende til 335.280 kr. om året) for modtagere, der får udbetalt tabt arbejdsfortjeneste for hele deres hidtidige arbejdstid. Hvis borgerens bruttoindtægt uanset det timetal, hvori borgeren arbejdede forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, er lavere end ydelsesloftet, påvirkes udmålingen af ydelsen ikke af ydelsesloftet. I disse tilfælde skal den tabte arbejdsfortjeneste fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt, jf. punkt 239 ff., uden hensyntagen til ydelsesloftet.

F.eks. vil en borger, der forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en bruttoindtægt på 25.000 kr. om måneden, ikke blive påvirket af ydelsesloftet, mens en borger, der havde en bruttoindtægt på 30.000 kr. om måneden, vil blive påvirket. Dette vil gælde uanset det timetal, hvori de to borgere arbejdede.

Hvis borgeren på baggrund af sin hidtidige bruttoindtægt bliver omfattet af ydelsesloftet på 27.940 kr. om måneden, og borgeren er visiteret til et lavere antal timer end den hidtidige arbejdstid, reduceres ydelsesloftet i forhold til den andel, som de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den hidtidige arbejdstid. Hvis en borger f.eks. forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste har haft en bruttoindtægt på 30.000 kr. om måneden, og borgeren visiteres til tabt arbejdsfortjeneste på halv tid i forhold til det oprindelige timetal, vil ydelsesloftet være på 13.970 kr. om måneden.

Overgangsordning

238. Ydelsesloftet gælder alene for ansøgninger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, der er indgivet fra den 1. januar 2011. Ansøgninger indgivet inden dette tidspunkt skal i forhold til udmåling af ydelsen behandles efter de hidtil gældende regler. Det vil sige, at ydelsen skal udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse og uden hensyntagen til ydelsesloftet. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ansøgningen er indgivet i 2010, men afgørelse først træffes i 2011, og i de tilfælde, hvor timetallet på en løbende bevilling ændres opad eller nedad efter 1. januar 2011.

Endvidere gælder der en særlig overgangsordning, hvorefter borgere, der har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i 2010, skal have fastsat ydelsen uden hensyntagen til ydelsesloftet. Det vil sige, at ydelsen skal fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse. Denne overgangsordning gælder uanset omfanget af den hjælp, der er udbetalt i 2010 – det være sig udbetaling af hjælp på enkelt dage eller løbende udbetaling af hjælp hen gennem året – og uanset, at ansøgningstidspunktet ligger efter den 1. januar 2011. Det er en forudsætning, at betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt.

Det bemærkes herved, at ydelsesloftet heller ikke vil gælde, hvis et forældrepar efter den 1. januar 2011 vælger at dele den tabte arbejdsfortjeneste imellem sig eller at lade ydelsen overgå fra den ene forælder til den anden. Derimod vil ydelsesloftet skulle anvendes i den situation, hvor et forældrepar i løbet af 2010 har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i forhold til et barn, men efter den 1. januar 2011 får endnu et barn, som der skal ydes tabt arbejdsfortjeneste i forhold til. Her vil beregningen af ydelsen i forhold til barnet født efter den 1. januar 2011 skulle foretages på baggrund af ydelsesloftet.

Fastsættelse af den tidligere bruttoindtægt

239. Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er lønmodtager, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra den seneste lønindtægt, som pågældende har haft inden modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste. Det bemærkes herved, at borgerens eget bidrag til pension ikke indgår som en del af bruttolønnen, jf. Ankestyrelsens principafgørelse nr. 69-10.

Tillæg, som er et integreret led i lønnen, indgår også i beregningsgrundlaget, hvis de normalt kommer til udbetaling.

Ankestyrelsen har i en sag (principafgørelse O-48-99) truffet afgørelse om, at provision skulle indgå ved beregning af tabt arbejdsfortjeneste i et tilfælde, hvor det fulgte af moderens ansættelseskontrakt, at hendes løn bestod dels af en fast løn, dels af provision, der var afhængig af salgsresultatet.

Det, der lægges til grund ved beregningen af den tidligere bruttoindtægt, er således den seneste lønindtægt, og ikke arbejdsløshedsdagpenge, syge- eller barselsdagpenge eller kontanthjælp, som ydelsesmodtageren har haft, inden han eller hun modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Er der for en lønmodtager problemer med at fastsætte den tidligere løn, fordi pågældende f.eks. har gået arbejdsløs i lang tid eller ingen uddannelse har, kan beregningen tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn.

Når ydelsesmodtageren endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, må den indtægt, som han eller hun ville have kunnet opnå, tages som udgangspunkt ved fastsættelsen af bruttoindtægten.

Der kan i øvrigt henvises til Ankestyrelsens principafgørelser C-15-02, O-44-99 og C-4-03.

Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er selvstændig erhvervsdrivende, kan det være svært umiddelbart at tilvejebringe oplysninger om den tidligere bruttoindtægt.

Men ydelsesmodtageren vil ofte via revisor, regnskaber mv. kunne sandsynliggøre et indtægts-tab, som fastlæggelse af den tidligere bruttoindtægt kan tage sit udgangspunkt i. Man må dog her være opmærksom på, at et indtægtstab også kan skyldes konjunktursvingninger.

I de tilfælde, hvor det er umuligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag, f.eks. fordi virksomheden er nystartet, kan der tages udgangspunkt i udgiften til en vikar eller et beregnet beløb på grundlag af ydelsesmodtagerens hidtidige disponible indkomst.

Ankestyrelsen har i principafgørelse C 45-02 fastslået, at udgangspunktet for beregning af tabt arbejdsfortjeneste til en selvstændig landmand var indkomsten fra hans selvstændige virksomhed efter fradrag af afskrivninger, men før renter. I samme afgørelse udtales, at beregningsgrundlaget for moderens tabte arbejdsfortjeneste var den indtægt, der i følge virksomhedens regnskab var overført til hende som medhjælpende hustru.

Ankestyrelsen har i principafgørelse C 9-05 vurderet, at beregningen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til en far, som var ansat i et anpartsselskab, skulle tage udgangspunkt i hans lønindkomst som ansat i anpartsselskabet, uanset at selskabet var ejet af et holdingselskab ejet af ham selv. Faderen måtte således i relation til servicelovens regler om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste betragtes som lønmodtager.

Når beregningsgrundlaget er fundet, beregnes den tabte arbejdsfortjeneste på samme måde som til en lønmodtager, herunder også i forhold til ydelsesloftet, jf. punkt 237, og udbetales som A-indkomst.

Bidrag til pensionsordning

240. I forbindelse med beregning af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal der indregnes bidrag til pensionsordning. Bidraget skal beregnes alene for ydelsesmodtagere, der umiddelbart før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Dvs., at det kun er ydelsesmodtagere, der tidligere har haft en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning, der er berettiget til at få indregnet et bidrag.

Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237-239, dog højest et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Bidraget skal så vidt muligt indsættes på kontoen i ydelsesmodtagerens pensionskasse. Kommunalbestyrelsen kan også efter aftale med den pågældende oprette en pensionsopsparing for pågældende, f.eks. i Kommunernes Pensionsforsikring.

I forhold til ydelsesmodtagerens egen andel af pensionsbidraget har Ankestyrelsen fastslået, at der ikke er hjemmel i lovgivningen til at medregne dette i indtægtsgrundlaget ved beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. Ankestyrelsens principafgørelse 69-10. Således skal ydelsesmodtagerens egen andel til pension hverken indgå i beregningen af bruttoydelsen eller i beregningen af pensionsbidraget.

241. For ydelsesmodtagere ansat i staten med tjenestemandspensionsordning anses et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. som arbejdsgiverbidraget i relation til servicelovens § 42. Et sådant pensionsdækningsbidrag udgør således en overgrænse for det kommunale pensionsbidrag, jf. servicelovens § 42, stk. 3, 4. pkt.

Er en statslig eller kommunal ansættelsesmyndighed, hvor ydelsesmodtageren er ansat, indstillet på at indbetale et samlet pensionsdækningsbidrag til ydelsesmodtagerens pensionsordning, indbetaler kommunalbestyrelsen et bidrag til pensionsordningen til ansættelsesmyndigheden.

Fradrag for sparede udgifter

242. Ved beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dvs. at der skal reduceres med de udgifter, som ydelsesmodtageren har haft ved at varetage sit arbejde. Det drejer sig typisk om befordring til og fra arbejdet og udgifter til barnets dagtilbud. Fradragene sker i den nettoydelse, som fremkommer, efter at der er foretaget beregning af skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Der skal dog ikke ske fradrag for de udgifter, der skal sikre, at ydelsesmodtageren kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, f.eks. fagforeningskontingent og arbejdsløshedsforsikring.

243. Ved beregning af eventuelt sparet befordring må der tages udgangspunkt i de faktiske udgifter ved befordringen til og fra arbejdet for den pågældende periode. Der må også tages hensyn til den skattemæssige fordel, som ydelsesmodtageren eventuelt mister, i de tilfælde, hvor pågældende bor langt fra sit arbejde.

244. Som hovedregel skal der fratrækkes, hvad det ville koste at få barnet passet i dagtilbud, hvis barnet ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Dette sker ud fra den betragtning, at dette er en udgift, som er sparet set i forhold til forældre i al almindelighed. Det er dog ikke i alle tilfælde, en sådan udgift skal trækkes fra ved beregningen. Den kan f.eks. ikke trækkes fra, hvis barnet fortsat benytter et dagtilbud, f.eks. fordi moderen har deltidsarbejde. Der skal ligeledes tages hensyn til, om barnet ville kunne optages i et særligt dagtilbud, hvor der ikke ville være nogen betaling, eller om der kunne gives 1/2 behandlingsmæssig friplads.

Andre fradrag

245. Udbetaling af feriegodtgørelse efter ferieloven, der træder i stedet for lønindtægt, når ferie holdes, udelukker udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, uanset hvornår ferien holdes, jf. bekendtgørelsens § 11.

Regulering af hjælpen

246. Ydelsesloftet på 27.940 kr. om måneden (2013-priser) og bruttoydelser, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237 og punkt 239, reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb. I Social-, Børne- og Integrationsministeriets vejledning om regulering af satser på det sociale område, der kan findes på www.sm.dk under lovstof, kan satsen for det kommende år ses.

Personer, der er omfattet af de indtil den 1. januar 2011 gældende regler om beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal dog fortsat have reguleret deres bruttoydelser hvert

år pr. 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Satsreguleringsprocenten er beregnet på grundlag af et skøn over den forventede udvikling i lønninger på det almindelige arbejdsmarked.

Senere lønstigninger eller opgradering af den tidligere stilling eller skift til bedre lønnet stilling skal ikke indregnes ved regulering af ydelsen. Ligesom lønnedgang eller overgang til lavere lønnet stilling heller ikke skal inddrages ved regulering af ydelsen, jf. principafgørelse C-63-01.

Tillæg til ferieformål

247. Kommunalbestyrelsen skal ved årsskiftet beregne et tillæg til ferieformål på 1 pct. af bruttoydelser, der fremkommer ved anvendelse af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237-239, i det forudgående kalenderår. Udbetalingen finder sted pr. 1. maj.

Ankestyrelsen har i en sag (principafgørelse C-48-03) truffet afgørelse om, at en ansøger, som modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage, var berettiget til at få beregnet 1 % tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, har ret til at få beregnet et tillæg til ferieformål uanset omfanget af den bevilgede tabte arbejdsfortjeneste.

Tillæg til ferieformål ved ophør

248. Til borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen udbetale et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelser i det foregående kalenderår til ferieformål. Er der udbetalt tillæg til ferieformål med 1 pct. efter bekendtgørelsens § 13, indgår dette beløb ikke i beregningsgrundlaget.

Der beregnes endvidere et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelser i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Beløbet udbetales til borgeren ved ferieårets start.

Ankestyrelsen har i en sag (principafgørelse C-50-03) truffet afgørelse om, at en ansøger, som havde modtaget og fortsat modtog hjælp til tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage, ikke var berettiget til at få beregnet 12,5 pct. tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke var ophørt med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, idet ansøger, i følge det oplyste, i flere år havde haft en løbende bevilling på hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage. Det forhold, at kommunen havde stillet krav om at modtage en ansøgning hver gang, ansøger havde behov for tabt arbejdsfortjeneste, kunne ikke begrunde en ændret vurdering.

249. Hvis en ydelsesmodtager f.eks. går fra fuldtids til deltids kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, betragtes det som et delvist ophør, og der skal derfor udbetales 12,5 pct. tillæg til ferieformål efter reglerne i bekendtgørelsens § 14 i forhold til den del af den tabte arbejdsfortjeneste, som ydelsesmodtageren ophører med.

250. Ydelser af tillæg til ferieformål har baggrund i de almindelige regler om feriepenge og ferietillæg, og hensigten er at give borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42, mulighed for at holde ferie på samme måde som andre, der har en lønindtægt. Da tillæggene til ferieformål ikke er feriepenge og ferietillæg

i ferielovens forstand, vil man i praksis ikke direkte kunne sammenligne ydelserne efter de to regelsæt.

Det betyder f.eks., at borgere, der ophører med tabt arbejdsfortjeneste skal have udbetalt tillægget til ferieformål direkte, henholdsvis ved ophøret og ved ferieårets start det kommende år, og at der ikke skal udstedes feriekort. Der skal heller ikke kræves dokumentation for afholdelse af ferie.

Ophør med pasning af barnet i hjemmet

251. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste udbetales i 3 måneder efter udgangen af den måned, hvor betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet. Der skal i forlængelse heraf henvises til Ankestyrelsens principafgørelse nr. 231-10, hvor Ankestyrelsen fandt, at der ved nedsættelse af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste var ret til fortsat fuld tabt arbejdsfortjeneste i en indretningsperiode på tre måneder. Ankestyrelsen lagde vægt på, at dækning for tabt arbejdsfortjeneste er en ydelse til forsørgelse, som træder i stedet for mistet indtægt. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at dækningen for tabt arbejdsfortjeneste var blevet nedsat med 13 1/2 time om ugen. Der var således tale om en betydelig nedsættelse af dækningen.

Afviklingsperioden på tre måneder gælder dog ikke, hvis der på forhånd er aftalt en bestemt periode for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, eller fordi ydelsesmodtageren ønsker, at afviklingsperioden skal være kortere. Kommunalbestyrelsen skal dog være opmærksom på, om forholdene har ændret sig, siden aftalen blev indgået.

Ankestyrelsen har udtalt, at det forhold, at hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er bevilget for en afgrænset periode, ikke i sig selv medfører, at der kan anses at være truffet en aftale mellem en kommune og en ansøger. En revision af ydelsen, der er fastsat af administrative grunde, medfører ikke, at tilskuddet ydes i en på forhånd fastsat periode. Dette forudsætter, at man fra bevillingens start kan se, hvornår bevillingen skal ophøre, og at der foreligger en aftale herom (principafgørelse O 101-98).

Hvis ydelsesmodtageren kommer i arbejde i afviklingsperioden, forkortes perioden fra det tidspunkt, hvor den pågældende har opnået arbejde. Kommunalbestyrelsen skal dog være opmærksom på det nye arbejdes omfang, således at hjælpen ikke inddrages fuldt ud i afviklingsperioden, hvis ydelsesmodtageren f.eks. har opnået deltidsarbejde i modsætning til tidligere fuldtidsarbejde.

III. Generelt

Det overordnede formål med de handicapkompenserende ydelser er, at borgere med handicap opnår ligestilling i samfundet med ikke-handicappede borgere. Reglerne og praksis på handicapområdet er funderet i principperne om tilgængelighed, compensation, sektoransvarlighed, ligebehandling og solidaritet.

Ved *tilgængelighed* forstås, at samfundet skal tilrettelægges og tilpasses på en sådan måde, at der kan tages højde for de særlige behov, som borgere med handicap har.

Ved *kompensation* forstås, at forældre til et barn med funktionsnedsættelse i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne af barnets funktionsnedsættelse.

Ved *sektoransvarlighed* forstås, at ansvaret for at tilvejebringe den nødvendige tilgængelighed og kompensation er hos den myndighed, som i øvrigt har ansvaret for området.

Ved *ligebehandling* forstås, at alle skal have lige muligheder for at udvikle og bruge sine potentialer og færdigheder. Ligebehandling betyder ikke, at alle skal behandle ens.

Ved *solidaritet* forstås, at kompenseringen sker ved skattefinansierede ydelser.

Reglerne om dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal forstås i lyset af disse principper.

Formålet med bestemmelsen om tabt arbejdsfortjeneste er, at familier med børn med nedsat funktionsevne eller langvarig lidelse skal kunne leve så normalt som muligt på trods af og med barnets funktionsnedsættelse/lidelse. Formålet er også at medvirke til, at disse børn kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette, og at hindre at barnets nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Sigtet med bestemmelsen er således at tilgodese, at børn med en nedsat funktionsevne eller langvarig lidelse har nogle særlige behov, som kan medføre, at forældrene har tabt arbejdsfortjeneste, når barnet forsørges i hjemmet.

IV. Betingelser for ret til hjælp - Personkreds

Det er en betingelse for dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at barnet har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Indgribende betyder, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse. Det er den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende. Det er derfor ikke afgørende, om barnet har en diagnose, eller at barnet er færdigudredt. Langvarig lidelse betyder, at lidelsen kan forventes at vare et år eller mere.

I personkredsvurderingen er det afgørende, om vurderingen af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse skal foretages med eller uden den behandling, som barnet evt. modtager. Hvis barnet modtager daglig medicinsk behandling, skal kommunen undersøge, hvordan barnet reagerer ved ophør med behandlingen. Dette følger af praksis, som er udtrykt i principafgørelse 55-11. Hvis der ved ophør af den medicinske behandling vil opstå en akut livstruende situation, eller barnet vil have en umiddelbar risiko for at få en væsentlig og varig funktionsnedsættelse, så skal barnet vurderes uden medicin. Da medicinen i så fald er vitalt for barnet, er dette i sig selv indgribende, og hvis lidelsen i øvrigt må anses for at være langvarig, vil forældrene være omfattet af den personkreds, der kan have ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hvornår en situation må anses for at medføre en umiddelbar risiko for væsentlig og varig funktionsnedsættelse følger af retningslinjerne i principafgørelse nr. 84 -19.

Ellers er det den samlede vurdering af barnets funktionsnedsættelse, der er afgørende for vurderingen af, om en lidelse er indgribende, eller om funktionsnedsættelsen er betydeligt nedsat, jf. principafgørelse 43-15.

Tabt arbejdsfortjeneste er også betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Pasningen af barnet i hjemmet skal samtidig medføre et indtægtstab. Det er således en forudsætning, at ansøgeren helt eller delvist har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet i hjemmet.

Indtægtstabet kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende. Der vil dog også kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selvom ansøgeren på ansøgningstidspunktet endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, og dermed ikke har et indtægtstab. Det er for eksempel ikke udelukket, at en forælder kan modtage dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når vedkommende er i et revalideringsforløb. Det vil dog afhænge af en konkret vurdering af, om revalideringen og pasningen af barnet kan forenes.

V. Betingelser for ret til hjælp - Udmåling

Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er nødvendigt, at barnet bliver passet i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er én af forældrene, der passer det. Der kan således kun ydes compensation for tabt arbejdsfortjeneste for det antal timer, der er nødvendigt hertil.

Der kan dermed godt ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en kortere periode, idet det er varigheden af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, som er afgørende for at opnå denne ydelse og ikke varigheden af hjælpen.

Udmålingen af den tabte arbejdsfortjeneste skal tage udgangspunkt i de faktiske forhold, herunder forældrenes arbejdstider. Efter praksis kan mulighederne for fleksibel arbejdstilrettelæggelse, som ikke har væsentlig betydning for familiens tilværelse, dog være et moment, der indgår i vurderingen af, i hvilket omfang der er behov for tabt arbejdsfortjeneste.

I henhold til sektoransvarlighedsprincippet påhviler det folkeskolen at yde den nødvendige støtte til børn, herunder også børn med nedsat funktionsevne, i skole og skolefritidsordning. Der kan derfor ikke ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste, hvis barnets behov for kortere dage skyldes manglende ressourcer i skole eller i skolefritidsordning.

Dagtilbud som henhører under socialektoren har ligeledes ansvaret for at iværksætte den nødvendige støtte til børn med funktionsnedsættelser. Et pasningsbehov inden for dagtilbudstiden, som skyldes manglende ressourcer, kan derfor heller ikke medføre ret til tabt arbejdsfortjeneste.

Der kan dog ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste inden for den tid, hvor barnet skal være i dagtilbud, skole eller skolefritidsordning, hvis pasningsbehovet er en nødvendig konsekvens af

barnets nedsatte funktionsevne, og barnet dermed ikke kan rumme at være i dagtilbud, skole eller skolefritidsordning en hel dag.

Det er i helt særlige tilfælde muligt at yde tabt arbejdsfortjeneste, selvom barnet er i dagtilbud eller skole og skolefritidsordning en hel dag. Det kan for eksempel være, hvis der er et så stort pasnings- eller plejebenhov, når barnet er hjemme, eller hvis forælderen er nødt til at være omkring barnet hele tiden, når barnet er hjemme, således at det er umuligt at få lavet selv de mest almindelige huslige gøremål.

Derudover kan der ydes tabt arbejdsfortjeneste til ledsagelse af barnet til kontroller, behandlinger, møder og lignende, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Der kan dog kun ydes tabt arbejdsfortjeneste i det omfang fraværet er nødvendigt som følge af barnets funktionsnedsættelse, og der er tale om et fravær i betydeligt omfang, og dermed som minimum 3 arbejdsdage om året.

Behovet for dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal være begrundet i barnets funktionsnedsættelse. Der kan derfor ikke ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste i videre omfang for eksempel under henvisning til, at det af arbejdsmæssige grunde kan være svært at holde fri en halv dag eller lignende.

Ved vurderingen af behovet for tabt arbejdsfortjeneste skal der foretages en samlet vurdering, hvori også andre støttetiltag indgår. Som supplement eller alternativ til tabt arbejdsfortjeneste kan der således også bevilges hjælp til praktisk bistand efter servicelovens § 83, og/eller afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1.

Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, som ikke er tidsbegrænset, med mindre der er truffet en aftale herom med modtageren af ydelsen. Kommunen kan således ikke fastsætte en slutdato for bevillingen i afgørelsen, men de kan fastsætte en opfølgingsdato.

Når en bevilling af løbende tabt arbejdsfortjeneste nedsættes af kommunen, skal kommunen fastsætte en indretningsperiode, hvis der er tale om en betydelig nedsættelse af hjælpen. Når en bevilling af tabt arbejdsfortjeneste helt ophører, skal kommunen meddele et varsel på mindst 14 uger fra ydelsesmodtagerens modtagelse af kommunens afgørelse, og kommunen skal bevilge en afviklingsperiode på 14 uger.

Der kan som udgangspunkt først ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra ansøgningstidspunktet. I særlige situationer kan der dog bevilges hjælp forud for ansøgningstidspunktet, hvis der for eksempel er tale om en akut og uopsættelig situation, eller hvis kommunen har givet fejlagtig vejledning.

VI. Betingelser for ret til hjælp - Beregning

Tabt arbejdsfortjeneste fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, dog højst med et beløb på 27.500 kr. om måneden (31.249 kr. om måneden for 2019). Maksimumbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til dækning af tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid.

Ydelsesloftet og bruttoydelsen reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 procent tillagt efter fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår.

Hvis ansøgerens bruttoindtægt, uanset det timental ansøgeren arbejdede forud for overgangen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, er lavere end ydelsesloftet, påvirkes udmålingen af ydelsen ikke af ydelsesloftet. I disse tilfælde skal den tabte arbejdsfortjeneste fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt.

Bruttoindtægten skal fastsættes ud fra den seneste lønindtægt, som pågældende oppebar inden modtagelse af tabt arbejdsfortjeneste, når ansøger tidligere har haft tilknytning til arbejdsmarkedet som lønmodtager.

Det har ikke betydning for fastsættelsen af beregningsgrundlaget, at der har været en længere periode fra arbejdsophør til ansøgning om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, eller at ansøgeren har taget en videregående uddannelse i samme periode. Den seneste lønindtægt, som skal udgøre beregningsgrundlaget, kan derfor ligge flere år forud for ansøgningstidspunktet for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Det, der lægges til grund ved beregningen af den tidligere bruttoindtægt, er således den seneste lønindtægt, og ikke arbejdsløshedsdagpenge, syge- eller barselspenge eller kontanthjælp, som ansøgeren har modtaget, inden han eller hun modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Er der for ansøgeren problemer med at fastsætte den tidligere løn, fordi pågældende for eksempel har gået arbejdsløs i lang tid eller ingen uddannelse har, kan beregningen tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn. Hvis ansøgeren vil blive overkompenseret med en beregning, der tager udgangspunkt i en hjemmehjælperløn, kan der ved beregningen af hjælpen tages udgangspunkt i niveauet for kontanthjælp.

Hvis ansøgeren endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, må den indtægt, som han eller hun ville have kunnet opnå, tages som udgangspunkt ved fastsættelsen af bruttoindtægten.

Når der skal tages stilling til beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til forældre, som er selvstændigt erhvervsdrivende, kan kommunen tage udgangspunkt i den gennemsnitlige årsindtægt, efter fradrag af afskrivninger, men før renter, for de seneste tre år før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis der er oplysninger i sagen, der tyder på, at de seneste tre års indtægter i virksomheden ikke er retvisende, skal kommunen tage stilling til, om udgangspunktet skal fraviges, og der i stedet skal tages udgangspunkt i flere eller færre år. Den indtægt, som ansøgeren har haft i det år, hvor vedkommende overgår til tabt arbejdsfortjeneste, kan også tillægges betydning.

Når beregningsgrundlaget er fundet, beregnes den tabte arbejdsfortjeneste på samme måde som til en lønmodtager, herunder også i forhold til ydelsesloftet, og udbetales som A-indkomst.

Vurderingen af, om et tidligere beregningsgrundlag skal anvendes, eller om der skal anvendes et nyt beregningsgrundlag, beror i øvrigt ikke på en tidsmæssig vurdering, men på en vurdering af, om der er tale om et afbrudt og nyt forløb.

Ansøgere, der i tilknytning til den seneste lønindtægt havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning, har ret til bidrag til pensionsordning i forbindelse med udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste. Bidrag til pensionsordning skal beregnes på baggrund af den satsregulerede bruttoydelser, så længe bidraget ikke er større end det hidtidige arbejdsgiverbidrag i kroner og ører. Det hidtidige arbejdsgiverbidrag i kroner og ører udgør et loft for, hvor meget der kan modtages i pensionsbidrag.

Ved beregningen af hjælpen skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dog ikke besparelser vedrørende fagforeningskontingent og bidrag til arbejdsløshedsforsikring.

Efterfølgende lønstigninger eller opgraderinger af den tidligere stilling eller skift til en bedre lønnet stilling skal ikke indregnes ved regulering af ydelsen. Ligesom lønnedgang eller overgang til lavere lønnet stilling heller ikke skal inddrages ved regulering af ydelsen, med mindre ændringerne er begrundet i barnets eller den unges funktionsnedsættelse. Hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste kan dog højst udbetales for det antal timer, som ansøgerens arbejdstid er nedsat for at passe barnet i hjemmet.

VII. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principafgørelser. Principafgørelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området vedrørende personkreds, udmåling og beregning af tabt arbejdsfortjeneste.

Principafgørelser kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside: www.ast.dk .

Personkreds

55-11: Ankestyrelsen fandt at en 12-årig dreng, som var i medicinsk behandling for ADHD, ikke havde en så væsentlig funktionsnedsættelse, at forældrene var omfattet af personkredsen for § 41 (og § 42). Han gik i normalklasse og var med god effekt under medicinsk behandling. Vurderingen af hans helbredsmæssige situation skulle i denne sag foretage med medicin. Det er således udgangspunktet, at vurderingen af, om betingelserne for at være omfattet af personkredsen er opfyldt, skal foretages med den løbende eller varige behandling, som barnet modtager til afhjælpning af sin lidelse. Det gælder dog ikke i tilfælde, hvor ophør med den medicinske behandling ville være akut livstruende eller medføre umiddelbar risiko for varig og væsentlig funktionsnedsættelse. Hvis ophør med medicinsk behandling medfører så alvorlige tilstande, skal vurderingen ske uden medicin. Et livsnødvendigt behov for medicin må i sig selv anses for at være indgribende for barnet.

43-15: Ankestyrelsen fandt, at der skal foretage en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov. Herudover fandt Ankestyrelsen, at det er den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende for vurderingen af alvorligheden af funktionsnedsættelsen. Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, er det en konkret vurdering af funktionsnedsættelsen, der er afgørende. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til barnets eller den unges aktivitetsniveau, skole- og uddannelsesforhold, personlige forhold, helbredsforhold m.v.

84-19: Principafgørelsen fastslår bl.a., at en situation skal forstås som akut livstruende, hvis tilstanden er så alvorlig, at der er risiko for, at den pågældende dør i løbet af timer til dage. Med umiddelbar risiko forstås situationer, hvor det kan sandsynliggøres, at den væsentlige og varige nedsættelse af funktionsevnen indtræder kort tid efter ophør af den konkrete behandling, typisk i løbet af dage til uger, eventuelt måneder.

Sektoransvar

C-11-03: Ankestyrelsen fandt, at det i henhold til sektoransvarlighedsprincippet påhviler folkeskolen at yde støtte til børn i skole og skolefritidsordning.

Ankestyrelsen fandt imidlertid, at et forældrepar, på baggrund af en konkret vurdering af sønnens lidelse og nødvendigheden af deres lejlighedsvis tilstedeværelse i særlige tilfælde, eventuelt kunne være berettiget til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det var herved forudsat, at det var udelukket at opfylde det lejlighedsvis konkrete behov ved personalet i skole og skolefritidsordning, og at hjælpen ikke var nødvendiggjort på grund af manglende ressourcer og/eller personale i skole og skolefritidsordning.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at der kan ydes hjælp til tabt arbejdsfortjeneste såfremt det er en nødvendig følge af barnets nedsatte funktionsevne at barnet passes i hjemmet og at det er mest hensigtsmæssigt at der er moderen eller faderen der passer det.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på Ankestyrelsens praksis hvorefter der i visse situationer kan ydes hjælp til tabt arbejdsfortjeneste i tilfælde, hvor der ikke er tale om pasning i selve hjemmet.

Ankestyrelsen fandt ikke, at forældrene, på baggrund af de foreliggende oplysninger, var berettiget til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i efterårsferien.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at det følger af sektoransvarlighedsprincippet, at folkeskolen er forpligtet til at yde den fornødne støtte til de børn, der opholder sig i skolefritidsordningen i ferieperioder og at støtten i skolefritidsordningen, ifølge det oplyste, var af samme omfang i ferieperioder.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at det beskrevne behov, herunder det forhold at de fleste forældre alene har 5 uges ferie årligt samt at forældrene ikke havde andre pasningsmuligheder, ikke kan begrunde hjælp til tabt arbejdsfortjeneste.

C-23-03: Ankestyrelsen fandt, på baggrund af en konkret vurdering, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en afgrænset periode indtil en handicappet søn kunne blive optaget i en center-skolefritidsordning.

Ankestyrelsen fandt dog ikke, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste alene med henvisning til, at der var ventetid på optagelse i skolefritidsordningen.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen ikke havde peget på et alternativ til den nødvendige voksenstøtte til sønnen.

Ankestyrelsen lagde herefter vægt på kompensationsprincippet, hvorefter familier med børn med handicap skal kompenseres for følgerne af barnets nedsatte funktionsevne og at sønnen,

ifølge udtalelser fra psykolog og psykiater, ikke - uanset sin alder - ville kunne være alene uden voksenstøtte.

29-13: Forældre til et barn i diabetesbehandling med insulinpumpe kan i særlige tilfælde være berettigede til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette kan være tilfældet ved omlægning af diabetesbehandling til behandling med insulinpumpe. I forbindelse med at barnet bliver udskrevet fra hospitalet, efter at have fået indopereret en insulinpumpe til behandling af diabetes, kan der i umiddelbar forlængelse heraf være behov for en indkørings- og optimeringsperiode af behandlingen under genoptagelse af skolegangen. Det skal være en nødvendig konsekvens af barnets diabeteslidelse, at det er en af forældrene, der er med barnet på skolen i den første indkøringsperiode af behandlingen. Samtidig skal det være mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der er til stede på skolen, dels for at støtte barnet dels for at lære skolen de nye behandlingsprincipper.

I den første indkøringsperiode af behandlingen kan der være tale om en opgave, der rækker videre og indebærer et ansvar, som det ikke kan pålægges skolen at overtage. Hvis der er tale om en så specifik behandlingsmæssig opgave i forhold til barnet, kan denne opgave ikke anses for at være omfattet af sektoransvaret.

Forældre til et barn, der i en forudgående periode har været i diabetesbehandling med insulinpumpe, er ikke berettigede til tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med barnets skolestart.

Når den første indkøringsperiode af behandlingen er overstået, vil det efter sektoransvarlighedsprincippet påhvile folkeskolen at varetage omsorgen for barnet, og herunder yde den fornødne støtte i forhold til barnets insulinpumpebehandling.

Når barnet har været i behandling med insulinpumpe i en forudgående periode, og barnet derfor er fortrolig med behandlingen, vil der ikke være tale om et særligt tilfælde, der berettiger forældrene til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

25-19: Det følger af princippet om sektoransvarlighed, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse eller en service, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for mennesker med nedsat funktionsevne. Sektoransvarlighedsprincippet er udgangspunktet for afgrænsningen af, i hvilket regi et opgaveområde hører hjemme.

Det betyder, at det er undervisningssektorens ansvar at sørge for, at børn kan komme til og fra skole. Det er derfor ikke et ansvar for den sociale sektor at dække merudgifter, hvis forældrene har udgifter til at følge barnet til og fra skole. Det er heller ikke et ansvar for den sociale sektor at dække tabt arbejdsfortjeneste, hvis forældrene har et indtægtstab forbundet med at følge barnet til og fra skole.

Det er alene transport mellem skole og bopælsadressen, der kan gives hjælp til efter folkeskolens regler. Der kan ikke gives hjælp til transport mellem skole og en samværsforælders adresse efter folkeskolelovens regler.

Hjælp til transport til og fra skolefritidsordning er ikke reguleret i folkeskoleloven, men i befordringsbekendtgørelsen, som ikke udtrykkeligt angiver, hvornår der kan gives hjælp til transport til og fra skolefritidsordning. Hjælpen kan kun gives efter befordringsbekendtgørelsen, hvis transporten kan ske uden etablering af en særskilt transportordning, det vil sige uden merudgift for undervisningssektoren.

Hvis der ikke kan gives hjælp til transporten efter reglerne i befordringsbekendtgørelsen kan forældrene til et barn med nedsat funktionsevne have ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til transport til og fra skolefritidsordning, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt, herunder at det er en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse, at forældrene transporterer barnet frem og tilbage, og at forældrene derved har et indtægtstab.

Hvis forældrene ikke bor sammen, kan begge forældre få dækket merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste til transport til og fra skolefritidsordning.

Kontroller, møder, mv.

69-16: Kommunen kan yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til forældre, der i hjemmet forsørger et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Dækningen af tabt arbejdsfortjeneste kan ske både i forbindelse med løbende fravær fra arbejdet og i forbindelse med fravær på enkelt dage.

Tabt arbejdsfortjeneste på enkelt dage ydes i forbindelse med de møder, undersøgelser, kontroller mv., som er en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse. Der ydes kun tabt arbejdsfortjeneste til det fravær, der er nødvendiggjort af mødet, undersøgelsen eller kontrollen, og ikke nødvendigvis til hele arbejdsdage. Der ydes eksempelvis ikke tabt arbejdsfortjeneste til et fravær, der er begrundet i krav fra forælderens arbejdsgiver om, at der kun kan bevilges fravær på hele dage. Der ydes kun tabt arbejdsfortjeneste i det omfang møderne, undersøgelserne, kontrollerne mv. ikke kan placeres uden for forældrenes arbejdstid.

Kommunen skal i den forbindelse undersøge, om ansøgeren har mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, så det ikke er nødvendigt for ansøgeren at være fraværende fra arbejdet med lønreduktion. I det omfang ansøgeren har mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, kan der som udgangspunkt ikke ydes tabt arbejdsfortjeneste.

Kommunen kan ikke stille krav om, at der anvendes ferie eller særlige feriedage.

Der kan kun ydes tabt arbejdsfortjeneste, hvis der er tale om fravær i betydeligt omfang. Det afhænger af en konkret vurdering, om der er tale om fravær i betydeligt omfang. Et fravær svarende til sammenlagt 2-3 arbejdsdage om året anses normalt ikke for at være et fravær i betydeligt omfang.

Ved vurderingen af, om fraværet overstiger 2-3 arbejdsdage om året, skal der lægges vægt på det sandsynliggjorte, forventede fravær. Udbetalingen af tabt arbejdsfortjeneste på enkelt dage sker, efterhånden som fraværet og lønreduktionen dokumenteres.

I vurderingen af fraværets omfang indgår begge forældres samlede fravær. Både løbende fravær og fravær på enkelt dage. Hvis der er flere børn i familien med en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, er det forældrenes samlede fravær – både løbende og fravær på enkelt dage – vedrørende alle børnene, der lægges vægt på ved vurdering af, om der er tale om fravær i betydeligt omfang. Endelig indgår varigheden af de enkelte kontrolbesøg i vurderingen, ligesom det også indgår i vurderingen, om begge forældres tilstedeværelse er nødvendig.

Forudgående nedgang i arbejdstid

C-52-06: Det var ikke tilstrækkeligt godtgjort, at en ansøgers nedgang i ugentlig arbejdstid forud for modtagelse af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste udelukkende skyldtes hendes barns funktionsnedsættelse.

Beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til ansøger skulle derfor tage udgangspunkt i en ugentlig arbejdstid på 32 timer om ugen svarende til hendes seneste lønindtægt forud for modtagelsen af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

Indretningsperiode

231-10: Ved nedsættelse af dækning for tabt arbejdsfortjeneste var der ret til fortsat fuld tabt arbejdsfortjeneste i en indretningsperiode på tre måneder.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at dækning for tabt arbejdsfortjeneste er en ydelse til forsørgelse, som træder i stedet for mistet indtægt.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at dækningen for tabt arbejdsfortjeneste var blevet nedsat med 13½ time om ugen. Der var således tale om en betydelig nedsættelse af dækningen.

Tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre

C-49-02: Der kunne kun i meget begrænset omfang ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidig, herunder udover i alt 37 timer pr. uge. Det måtte være en forudsætning herfor, at begge forældres tilstedeværelse var påkrævet, og at der var tale om en situation af midlertidig varighed og typisk en situation, hvor barnet måtte opholde sig uden for hjemmet, fx i forbindelse med sygehusophold.

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at familiens situation, selv om den var ganske speciel grundet arten og omfanget af sønnens funktionsnedsættelse, ikke var af en sådan karakter, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste med mere end 37 timer pr. uge til forældrene tilsammen.

Ankestyrelsen lagde vægt på lovens ordlyd og vejledningen hertil, hvorefter udgangspunktet er, at der højst kan ydes hjælp med 37 timer pr. uge til forældrene tilsammen.

Pasningsbehov begrundet i funktionsnedsættelsen

40-14: Et pasningsbehov, der udelukkende opstår som følge af strejke eller lockout på en skole eller fritidsordning, medfører ikke ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste eller merudgifter.

Udgifter til pasning af et barn under en lærerlockout eller strejke kan efter en konkret vurdering dækkes efter reglerne om merudgifter, hvis pasningsbehovet er en følge af barnets funktionsnedsættelse.

Når barnet har en alder, hvor forældre normalt ikke vil have udgifter til pasning, kan der være tale om en merudgift ved forsørgelsen af barnet i hjemmet, som forældre med ikke-handicappede børn på samme alder ikke har.

Løbende ydelse

C-24-08: Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, som ikke er tidsbegrænset med mindre, der er truffet en aftale herom med modtageren af ydelsen. Der var i sagen ikke truffet nogen aftale herom.

Indtægtstab

C-40-06: Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke var berettiget til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste under sit fuldtidsstudium.

Begrundelsen var, at det ikke var tilstrækkeligt godtgjort, at ansøger havde et indtægtstab.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at ansøger modtog SU, og at hun ikke herudover havde en lønindtægt.

77-17: Kommunen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er blandt andet betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at pasningen medfører et indtægtstab.

Hvis en forælder opfylder betingelserne for at få hjælp til forsørgelse efter flere bestemmelser, har modtageren valgfrihed mellem ydelserne. Det vil dog være dobbeltforsørgelse, hvis forælderen modtager både tabt arbejdsfortjeneste og en anden offentlig ydelse, der skal dække samme forsørgelsesbehov, medmindre der er fastsat særlige bestemmelser, der giver mulighed for at modtage begge ydelser.

Kommunen skal vejlede om mulighederne for at vælge mellem de to ydelser. Kommunen skal også vejlede om, hvilken betydning valget har for retten til at modtage den anden ydelse, herunder om ydelsen bortfalder eller nedsættes.

Beregningsgrundlag/fastlæggelse af den tidligere bruttoindtægt

C-63-01: Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til pasning i hjemmet af et barn med handicap skulle fortsat udbetales ud fra den bruttoydelse, der var beregnet på grundlag af ydelsesmodtagerens seneste lønindtægt før overgangen til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, uanset ændrede løn- og arbejdsforhold i løbet af ydelsesperioden.

Hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste kunne højst udbetales for det antal timer, som ydelsesmodtagerens arbejdstid var nedsat for at passe barnet i hjemmet.

Udgangspunktet om at familien skal have det samme rådighedsbeløb til at leve af som tidligere, gælder således kun ved overgangen til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Ændringer i ydelsesmodtagerens løn- og arbejdsforhold, der ikke er begrundet i behovet for at barnet passes i hjemmet, vil derfor kunne medføre, at familiens rådighedsbeløb ændres undervejs.

15-09: En far kunne ydes tabt arbejdsfortjeneste svarende til hans normale arbejdstid, selv om den var mere end 37 timer om ugen.

Hensigten med servicelovens bestemmelse om tabt arbejdsfortjeneste var, at der skulle ydes fuld kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, og udgangspunktet for udmålingen var, at familien skulle have det samme beløb til rådighed at leve for som tidligere. Det var dokumenteret,

at faderens arbejdstider siden ansættelsen i 2003, fast havde ligget væsentligt over de normale 37 timer om ugen.

169-10: En yngre kvinde med et handicappet barn var alene berettiget til tabt arbejdsfortjeneste beregnet på baggrund af niveauet for kontanthjælp, da en beregning med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn ville indebære en overkompensation.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kvinden i 2006 afsluttede en 1-årig HG-uddannelse, men at hun hverken i tiden før eller efter barnets fødsel i 2008 havde gjort brug af uddannelsen.

Kvinden havde været beskæftiget 62 timer med rengøring i oktober 2006 samt arbejdet 31 timer som tjener i oktober 2007. Hun havde modtaget kontanthjælp i flere perioder fra september 2006 og frem.

Ankestyrelsen fandt, at kvindens tilknytning til arbejdsmarkedet havde været beskeden.

30-13: Når ansøger tidligere har haft tilknytning til arbejdsmarkedet som lønmodtager betyder det, at bruttoindtægten skal fastsættes ud fra den seneste lønindtægt, som pågældende oppebar inden modtagelse af tabt arbejdsfortjeneste.

Det har ikke betydning for fastsættelsen af beregningsgrundlaget, at der har været en længere periode fra arbejdsophør til ansøgning om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Den seneste lønindtægt, som skal udgøre beregningsgrundlaget, kan derfor ligge flere år forud for ansøgningstidspunktet for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Det har heller ikke betydning for fastsættelsen af beregningsgrundlaget, at ansøger, i perioden fra arbejdsophør og frem til ansøgningen om tabt arbejdsfortjeneste, har taget en videregående uddannelse.

I de tilfælde, hvor tilknytningen har været af mere sporadisk eller beskeden karakter, kan der ved beregningen af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste tages udgangspunkt i niveauet for kontanthjælp.

4-18: Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, der fastsættes på baggrund af modtagerens tidligere bruttoindtægt forud for det tidspunkt, hvor modtageren overgår til tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis modtageren har haft en lønindtægt forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra den seneste lønindtægt. Den tidligere indtægt skal ikke opreguleres eller satsreguleres for tidsrummet inden overgangen til tabt arbejdsfortjeneste. Det gælder, selv om denne lønindtægt ligger flere år forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.

59-18: Formålet med dækning af tabt arbejdsfortjeneste er, at modtageren af tabt arbejdsfortjeneste som hovedregel bliver stillet økonomisk, som hvis vedkommende stadig tjente en løn selv. Det er derfor det beløb, som vedkommende havde til rådighed til forsørgelse af familien og sig selv før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, som skal lægges til grund for beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste.

Det er afgørende for beregningen af tabt arbejdsfortjeneste, om ydelsesmodtageren er lønmodtager eller selvstændigt erhvervsdrivende.

En borger er lønmodtager, når vedkommende modtager vederlag for personligt arbejde i et tjenesteforhold. En lønmodtager er desuden kendetegnet ved at udføre arbejde efter arbejdsgiverens anvisninger og for dennes regning og risiko.

En selvstændigt erhvervsdrivende er kendetegnet ved, at vedkommende for egen regning og risiko udøver en virksomhed af økonomisk karakter og med det formål at opnå et overskud.

Grundlaget for den tabte arbejdsfortjeneste skal beregnes på baggrund af, hvad der er retvisende for modtagerens indtjeningsevne. Når forældrene er selvstændigt erhvervsdrivende kan kommunen derfor ikke blot se på den månedlige indtægt lige før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste. Det skyldes, at en virksomheds indtægter, omkostninger og arbejdsopgaver ofte varierer en del over tid.

Når der skal tages stilling til beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til forældre, som er selvstændigt erhvervsdrivende, kan kommunen tage udgangspunkt i den gennemsnitlige årsindtægt, efter fradrag af afskrivninger, men før renter, for de seneste tre år før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis der er oplysninger i sagen, der tyder på, at de seneste tre års indtægter i virksomheden ikke er retvisende, skal kommunen tage stilling til, om udgangspunktet skal fraviges, og der i stedet skal tages udgangspunkt i flere eller færre år. Den indtægt, som ydelsesmodtageren har haft i det år, hvor vedkommende overgår til tabt arbejdsfortjeneste, kan også tillægges betydning.

Hvis der er tale om en nystartet virksomhed, som endnu ikke har opnået et overskud, vil de seneste tre års indtægt ikke være retvisende for ydelsesmodtagerens indtægtstab. Der kan således ikke findes et retvisende udgangspunkt ved at se på en nystartet virksomheds indtægter.

Den tabte arbejdsfortjeneste skal, når der er tale om en nystartet virksomhed, derfor beregnes med udgangspunkt i den indtægt, som ydelsesmodtageren havde før starten af den selvstændige virksomhed.

Hvis ydelsesmodtageren aldrig har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, og dermed aldrig har haft en indtægt, skal der tages udgangspunkt i den indtægt, som vedkommende efter sine forhold ville have kunnet opnå.

Hvis ydelsesmodtageren i stedet kan ansætte en vikar i sin virksomhed, kan den tabte arbejdsfortjeneste eventuelt beregnes på baggrund af udgiften til en vikar. Der kan ikke bevilges dækning af tabt arbejdsfortjeneste ud over det tab, som ydelsesmodtageren faktisk lider som følge af at skulle passe sit barn.

Ydelsesloftet

86-13: Ydelsesloftet i servicelovens § 42 om tabt arbejdsfortjeneste finder ikke anvendelse i sager, hvor ansøgning om tabt arbejdsfortjeneste er indgivet før den 1. januar 2011.

Bidrag til pensionsordning

4-18: Personer, der i tilknytning til den seneste lønindtægt havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning, har ret til bidrag til pensionsordning i forbindelse med udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste.

Bidrag til pensionsordning skal beregnes på baggrund af den satsregulerede bruttoydelse, så længe bidraget ikke er større end det hidtidige arbejdsgiverbidrag i kroner og ører. Det hidtidige arbejdsgiverbidrag i kroner og ører udgør et løft for, hvor meget der kan modtages i pensionsbidrag.

En lønmodtagers eget bidrag til pension skal ikke indgå ved beregningen af tabt arbejdsfortjeneste. Dette bidrag indgår hverken i beregningen af pensionsbidraget eller i beregningen af bruttoydelsen. Der ydes således ikke kompensation for denne del af pensionsindbetalingen.

Hjælp fra ansøgningstidspunktet

101-13: Det er et almindeligt socialretligt princip, at der som udgangspunkt først kan ydes hjælp fra ansøgningstidspunktet. Dette princip kan i særlige situationer fraviges, så der ydes hjælp fra et tidligere tidspunkt.

Hvis der er tale om en akut/uopsættelig udgift, fejlagtig vejledning fra kommunens side, eller en ansøgning om en løbende ydelse, der er forholdsvis nøje beskrevet i loven, vil der efter en konkret vurdering kunne ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig, inden borgeren har søgt kommunen om hjælp. Tilsvarende kan en løbende ydelse udbetales forud for ansøgningstidspunktet i tilsvarende situationer.

VIII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at fremlægge sager på møde for at belyse Ankestyrelsens praksis om personkredsen, udmåling og beregning af tabt arbejdsfortjeneste. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunens afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

Der kan være flere temaer og delelementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser eller ændrer afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema, udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Personkreds

Sag nr. 22 – *hjemvisning* – Personkredssag. Kommunen undersøger ikke barnets funktionsniveau ved ophør af den daglige medicinsk behandling. Det kan derfor ikke vurderes, om barnets funktionsniveau skal vurderes med eller uden medicin.

Pasningsbehov

Sag nr. 23 – *hjemvisning* – Sagen handler om en ansøgning om tabt arbejdsfortjeneste til at støtte barnet med separationsangst i at komme i skole. Kommunen giver afslag på tabt arbejdsfortjeneste bl.a. med den begrundelse, at det ikke er hensigtsmæssigt, at det er mor, der tager med i skole for at støtte barnet. Kommunen undersøger dog ikke, om det reelt er en mulighed at introducere andre voksne i skoleprocessen, eller om barnet er afhængig af, at det netop er mor, der er støtte for barnet. Der er oplysninger om, at barnet er meget hæmmet af sin angst.

Hjælp efter anden sektor

Sag nr. 24 – *stadfæstelse* – Kommunen giver afslag på tabt arbejdsfortjeneste til skolekørsel. I følge sektoransvarsprincippet, som bl.a. er udtrykt i principafgørelse 25-19, kan der ikke efter sociallovgivningen bevilges hjælp til skolekørsel.

Beregningsgrundlag

Sag nr. 25 – *hjemvisning* – Kommunen skal foretage en ny vurdering af beregningsgrundlaget for tabt arbejdsfortjeneste. Afslag kan ikke begrundes med, at der ikke er løntab, fordi forælderen går ledig. Kommunen skal videre forholde sig til de øvrige betingelser, herunder det nødvendige pasningsbehov.

Sparede udgifter

Sag nr. 26 – *stadfæstelse* – sparede udgifter til daginstitution. Ikke grundlag for, at beregningen af sparede udgifter i forhold til tabt arbejdsfortjeneste skal ske i forhold til en behandlingsmæssig friplads.

Notat om aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1.

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Betingelser for ret til hjælp – andre bestemmelser*
- V. Betingelser for ret til hjælp – kompensationsprincippet*
- VI. Betingelser for ret til hjælp – Faktisk forvaltningsvirksomhed*
- VII. Betingelser for ret til hjælp – Sektoransvarlighedsprincippet*
- VIII. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser*
- IX. De konkrete sager*

I. Indledning

I det følgende vil temaet om aflastning og afløsning efter servicelovens § 44 jf. § 84, stk. 1 blive beskrevet.

II. Lovgrundlag

Notatet er baseret på Serviceloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af den 7. august 2019 samt Vejledning om ændring af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven), jf. vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015. Notatet er også baseret på Vejledning om hjælp og støtte efter serviceloven, vejledning nr. 9341 af den 8. maj 2015.

Derudover tager notatet afsæt i regler, der er relevante vedrørende aflastning til familier, der har børn og unge med funktionsnedsættelse. Der indgår relevante principafgørelser, som gælder for sager om aflastning.

Praksisnotatet om aflastning er dermed baseret på uddrag af følgende:

Uddrag af lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 798 af den 7. august 2019:

§ 1. Formålet med denne lov er

- 1) at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer,
- 2) at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte, og
- 3) at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Stk. 2. Formålet med hjælpen efter denne lov er at fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Stk. 3. Hjælpen efter denne lov bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og sin familie og på den enkeltes ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af

den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Afgørelse efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn.

§ 41. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i denne lov eller anden lovgivning.

(...)

§ 52. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Kommunalbestyrelsen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. dog §§ 56, 57 a, 57 b og 58, § 68, stk. 2 og 3, og § 68 a. En afgørelse efter stk. 3, nr. 7, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 2. Støtte efter stk. 3 kan kun iværksættes efter gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50, eller en ungefaglig undersøgelse, jf. § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Hvis særlige forhold taler herfor, kan der dog iværksættes foreløbig eller akut støtte efter stk. 3 sideløbende med undersøgelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan iværksætte hjælp inden for følgende typer af tilbud:

- 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign.
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.
- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.
- 4) Døgnophold, jf. § 55, for både forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, på et opholdssted eller på en døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, 6 og 7, eller i et botilbud, jf. § 107.
- 5) Aflastningsordning, jf. § 55, i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie eller i en netværksplejefamilie, på et opholdssted eller på en døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-4, 6 og 7.

(...)

§ 44. Bestemmelserne i § 83, § 84, stk. 1, og § 86, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse vedrørende børn, der har behov herfor.

§ 83. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde

- 1) personlig hjælp og pleje,
- 2) hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet og

3) madservice.

(...)

§ 84. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

(...)

Uddrag af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven), vejledning nr. 9007 af 7. januar 2015 med de ændringer der følger af vejledning nr. 9047 af den 28. januar 2015.

Aflastning

196. Forældre til børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for aflastning. En tilstrækkelig aflastning vil kunne medvirke til at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og give sig tid til samvær med dem. Aflastning kan foregå i almindelige dagtilbud til børn efter dagtilbudsloven eller i særlige dagtilbud efter servicelovens § 32, efter reglerne om personlig hjælp og pleje og aflastning, jf. servicelovens § 44, jf. §§ 83 og 84, ved timeaflastning ved privat antaget hjælp betalt eller ved timeaflastning formidlet gennem en kommunal aflastningsordning og betalt efter servicelovens § 41, i anbringelsessteder for børn og unge, jf. servicelovens § 67. Udgangspunktet er, at anvendelse af en af de øvrige aflastningsordninger nævnt ovenfor skal gå forud for anvendelsen af servicelovens § 41 til aflastningsformål, jf. bestemmelsens subsidiære karakter. Aflastningen etableres efter gældende regler på de nævnte områder. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse nr. 85-13, hvoraf det fremgår, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

Ankestyrelsens principafgørelse 85-13:

Aflastning for børn skal tilbydes efter servicelovens § 84, stk. 1, jf. § 44, når behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastningen sker af hensyn til den øvrige familie.

Er der tale om et behov for aflastning på grund af barnets særlige behov for støtte, skal aflastningen finde sted efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5.

Servicelovens § 41, om nødvendige merudgifter er subsidiær i forhold til servicelovens regler om aflastning i § 84, stk. 1, jf. § 44 og § 52, stk. 3, nr. 5. Det vil sige, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis en af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

Aflastning i dagtilbud

197. Det forhold, at et barn er i dagtilbud, betyder ikke nødvendigvis, at forældrene dermed har fået tilstrækkelig aflastning. Når det f.eks. drejer sig om børn, som kræver vedvarende pleje, omsorg eller overvågning på grund af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, er det ofte nødvendigt, at forældrene aflastes ud over dagtilbuddet. Det kan gælde børn, som

f.eks. ikke eller kun i ringe omfang kan bevæge sig, og børn, som er særligt pleje- eller opmærksomhedskrævende på grund af kommunikationsproblemer som døvhed, psykoser e.l.

Aflastning i særlige dagtilbud

198. De særlige dagtilbud kan tilbyde forældre til børn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne lejlighedsvis aflastning. Der kan i de særlige dagtilbud etableres aflastning, der indebærer overnatning i weekenden, hvis der er behov herfor.

Aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84

199. Kommunalbestyrelsen har efter servicelovens § 44, jf. § 84, pligt til at sørge for tilbud om afløsning eller aflastning til forældre eller andre nære pårørende, der passer et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Det kan være en stor belastning - både fysisk og psykisk - at passe et plejekrævende barn eller en ung i hjemmet. En familie eller en person, der passer et barn eller en ung med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet, kan derfor - efter en konkret, individuel vurdering af behovet - få tilbud om afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84.

Denne form for hjælp kan være en forudsætning for, at et barn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse kan blive boende i hjemmet.

Afløsning og aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne for at få midlertidig eller varig hjælp efter servicelovens § 83 er opfyldt.

Aflastning efter denne bestemmelse forudsætter ikke en forudgående børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50. Ligeledes skal aflastningssteder efter denne bestemmelse ikke formelt godkendes af kommunen. Kommunen skal dog stå inde for aflastningsstedets kvalitet generelt, jf. også servicelovens § 146.

Aflastning efter servicelovens § 52

200. Endelig kan der etableres aflastningsophold efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5, der giver en særlig hjemmel til at iværksætte aflastningsophold for bl.a. børn og unge med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, uden at aflastningen skal henføres under anbringelsesreglerne.

Efter bestemmelsen er det et krav, at aflastningsopholdet skal finde sted på en døgninstitution, i en netværksplejefamilie, i en plejefamilie eller på et godkendt opholdssted for børn og unge.

Aflastning efter denne bestemmelse forudsætter en forudgående undersøgelse af barnets eller den unges forhold, jf. § 50, og at der udarbejdes en handleplan efter servicelovens § 140, se punkt 329 ff. i denne vejledning.

Aflastning efter servicelovens § 41

201. Hvis en af servicelovens øvrige aflastningsordninger ikke er tilstrækkeligt i det konkrete tilfælde, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til ansættelse af en hjælper efter servicelovens § 41 til aflastning. Der ydes kun hjælp til dækning af merudgifter efter servicelovens § 41 til aflastning i eget hjem.

Kommunalbestyrelsen bør være opmærksom på, at forældre ikke har mulighed for at indhente straffeattest eller børneattest på privat antaget hjælp, hvorfor kommunalbestyrelsen evt. kan tilbyde at gøre dette.

Når der ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med privat antaget hjælp, bør kommunalbestyrelsen rådgive forældrene om det ansvar, der følger med at være arbejdsgiver. Forældre bør ligeledes gøres opmærksom på, at der normalt ikke kan antages personer, som er under 18 år.

Kombination af regler

202. Familier, der har behov for dækning af merudgifter efter servicelovens § 41, kan have problemer, som kræver mere indgående social- eller sundhedsmæssig bistand. Det kan derfor være nødvendigt at give andre former for hjælp ved siden af hjælpen efter servicelovens § 41. Der kan henvises til retssikkerhedslovens § 5, hvorefter kommunen skal behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Hvis en eller flere kommuner ønsker at etablere aflastningsforanstaltninger for børn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, kan dette ske efter de enkelte regler om dagtilbud, personlig og praktisk hjælp, afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44 og døgntilbud efter § 52, stk. 3, nr. 5, eventuelt disse regler i kombination med hinanden. Hvis disse former for aflastning ikke er tilstrækkeligt, kan der suppleres med ydelser efter servicelovens § 41 i form af hjælp til dækning af merudgifter ved ansættelse af en person til aflastning i eget hjem.

Kommunalbestyrelsen må konkret vurdere, hvilket omfang aflastningen skal have. Kommunalbestyrelsen bør tage hensyn til, om det er en enlig forælder, eller om der er to til at tage sig af barnet. Er der to forældre, bør de også kunne aflastes samtidig.

Der bør som udgangspunkt foretages en samlet vurdering af de aflastningsbehov, familien har, herunder også hensynet til søskende til barnet med funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, da disse søskende kan have behov for deres forældres fulde opmærksomhed.

Uddrag af vejledning om hjælp og støtte efter serviceloven, vejledning nr. 9341 af den 8. maj 2015.

83. Kommunalbestyrelsen har efter § 84 pligt til at sørge for tilbud om afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Derudover kan kommunalbestyrelsen tilbyde personer, der har et behov herfor, tilbud om et midlertidigt ophold i en almen plejebolig eller i en plejehjemsplads.

Det kan være en stor belastning - både fysisk og psykisk - at passe en plejkrævende person i hjemmet. En familie eller en person, der passer en pårørende med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet, kan derfor - efter en konkret, individuel vurdering af behovet - tilbydes afløsning eller aflastning efter § 84.

Denne form for hjælp kan være en forudsætning for, at den plejkrævende person kan blive boende i hjemmet. Personer, der bor alene, kan komme i en situation, hvor et midlertidigt ophold vil være den bedste løsning, hvis der skal ydes den optimale pleje og omsorg. For eksempel kan ældre, der er udskrevet fra hospitalet efter et hoftebrud, have behov for lidt ekstra opsyn de

første par uger. Eller det kan være en ældre med en dobbeltsidig lungebetændelse af en karakter, der ikke nødvendiggør hospitalsindlæggelse, men hvor den ældre føler sig utryk ved at være alene hjemme. Det kan også være en ældre, der har været udsat for en psykisk belastning i form af overfald eller andet. Der er alene tale om et tilbud, og borgeren kan derfor vælge ikke at tage imod tilbuddet, men i stedet få den eventuelt fornødne hjælp i egen bolig.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der er forskel på kommunalbestyrelsens pligt efter henholdsvis stk. 1 og stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan efter § 84, stk. 2, tilbyde et midlertidigt ophold. Kommunalbestyrelsen har således ikke, som efter § 84, stk. 1, pligt til at tilbyde et ophold.

Afløsning gives i hjemmet, mens aflastning gives uden for hjemmet, f.eks. i form af tilbud om dag-, nat- eller døgnophold i plejehjem eller plejebolig. Afløsning og aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne for at få midlertidig eller varig hjælp efter § 83 er opfyldt.

Serviceovens § 84, stk. 1, gælder også børn, jf. serviceovens § 44. Der kan herudover tilbydes hjælp efter §§ 41 og 42, samt § 52, stk. 3, (vedrørende børn under 18 år) eller §§ 96 og 100. Der henvises herom til vejledning 3 til serviceoven - Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier."

III. Generelt

Forældre til børn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for aflastning. En tilstrækkelig aflastning vil kunne medvirke til, at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og dermed give forældrene tid til samvær med søskende.

IV. Betingelser for ret til hjælp – andre bestemmelser

Der er flere bestemmelser i serviceoven, der giver mulighed for at yde hjælp til aflastning. Der er ikke valgfrihed for kommunen i forhold til, hvilken bestemmelse i serviceoven aflastningen eventuelt skal bevilges efter i den konkrete sag. Der skal altid foretages en konkret og individuel vurdering af barnets forhold sammenholdt med forældrenes behov for aflastning.

Udgangspunktet er, at anvendelse af serviceovens § 41 til aflastningsformål er af subsidær karakter. Der kan dermed alene ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet. Aflastning vil efter § 41 være hjælp til barnepigetimer.

Serviceovens § 44, jf. § 84, stk. 1, er af bredere karakter. Bestemmelsen anvendes i de tilfælde, hvor behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastning sker af hensyn til den øvrige familie. Der sondres i bestemmelsen mellem afløsningsstimer i hjemmet og aflastning uden for hjemmet. Der er ikke noget krav om, at der iværksættes en børnefaglig undersøgelse for at bevilge aflastningen. Hjælp efter § 44, jf. § 84, stk. 1 er en naturalydelse. Det betyder, at kommunen skal udbyde og administrere hjælpen. Der kan derfor ikke udbetales et pengebeløb til forældrene, som de så selv administrerer over. Dette følger af principafgørelse 67-17. Det har den betydning, at hjælpen ikke kan gives med tilbagevirkende kraft. Hjælpen gælder fra bevillingstidspunktet og fremover.

Såfremt der er behov for aflastningen på grund af barnets særlige behov, skal aflastningen bevilges efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Hjælp efter denne bestemmelse forudsætter, at kommunen laver en børnefaglig undersøgelse, så barnets behov for støtte bliver klarlagt.

Derudover er det muligt at bevilge praktisk hjælp i hjemmet eller personlig hjælp til barnet efter § 44, jf. § 83, stk. 1. Dette skal kommunen også forholde sig til, når der er relevante oplysninger om, at der er et stort praktisk arbejde som følge af barnets funktionsnedsættelse. Det følger af principafgørelse 3-18, at kommunen kan iværksætte aflastning som praktisk hjælp.

Bestemmelserne kan anvendes i sammenhæng, så familiens behov for hjælp kan tilgodeses på den bedste måde. Kommunen kan iværksætte midlertidig aflastning, når det er klart, at familien har et behov for aflastningshjælp. Den midlertidige hjælp kan iværksættes, mens kommunen foretager nærmere undersøgelser af, hvad familiens daglige behov for hjælp er.

V. Betingelser for ret til hjælp - Kompensationsprincip

Inden for serviceloven gælder desuden et kompensationsprincip. Det betyder, at forældre der passer et barn med nedsat funktionsevne alene kan kompenseres for de behov, der er en direkte følge af barnets nedsatte funktionsevne. Der kan ikke kompenseres for de behov, som forældre til børn på samme alder, men uden funktionsnedsættelse, også har.

Ved vurderingen af behovet for aflastning er der flere problemstillinger i sagerne:

Kommunens serviceniveau contra det overladte skøn til kommunerne i § 44, jf. § 84, stk. 1, er en af de problemstillinger, vi ser i flere af sagerne. Her er det vigtigt at påse, at kommunen ikke alene begrunder afgørelsen med kommunens serviceniveau uden samtidig at foretage en konkret vurdering af familiens behov for aflastning på baggrund af barnets behov.

Desuden vedrører flere af sagerne aflastningsomfanget samt, hvorvidt hjælpen – der er bevilget af kommunen – opfylder formålet med aflastning. Aflastningsbehov, der ikke udelukkende skyldes barnets funktionsnedsættelse, kan ikke give ret til aflastningshjælp. Det kan fx være forældre, som har skiftende natarbejde. Forældre med mindre børn, der ikke kan være alene hjemme, vil under alle omstændigheder have brug for en barnepige i sådanne arbejdsmæssige situationer, og pasningsbehovet skyldes herefter ikke udelukkende barnets funktionsnedsættelse.

Der er desuden sager, hvor forældrenes nye civilstand har betydning for behovet for aflastning.

De udvalgte sager viser et bredt udsnit af forskellige problemstillinger i denne type af sager.

Dette afspejler, at aflastningssagerne er meget forskelligartede, og der ses ikke umiddelbart en overvægt af en bestemt type sager. Kommunen lægger dog i flere sager til grund, at forældrene kan indrette sig, så de kan aflaste hinanden. Det følger dog af praksis, jf. principafgørelse 115-11, at kommunen skal tage udgangspunkt i den aftale, der faktisk er lavet mellem forældrene, og som reelt praktiseres i dagligdagen.

Det er det samlede behov for hjælp, der er givet til forældrene, som indgår i vurderingen af familiens aflastningsbehov. Det betyder bl.a., at såfremt forældre er bevilget tabt arbejdsfortjeneste, så kan der være situationer, hvor forældrene anses for at være tilstrækkeligt kompenseret for deres behov for hjælp til pasningen af et handicappet barn i hjemmet.

VI. Betingelser for ret til hjælp – Faktisk forvaltningsvirksomhed

Den praktiske tilrettelæggelse af hjælpen, fx valg af aflastningssted, hører ind under begrebet faktisk forvaltningsvirksomhed. Ankestyrelsen har som udgangspunkt ikke kompetence til at tage stilling til kommunens udøvelse af faktisk forvaltningsvirksomhed, så længe den tilbudte hjælp opfylder selve formålet med aflastningen. En undtagelse hertil er dog, hvis valg af aflastningssted må anses for at have særlig indgribende karakter, fx hvor barnet har opnået tilknytning til et aflastningssted gennem flere år, og hvor kommunen nu træffer afgørelse om ændring af aflastningsstedet. Det er således kommunen, der vælger hvem, der skal udføre det tilbud om støtte, som er bevilget til forældrene.

VII. Betingelser for ret til hjælp - Sektoransvarlighedsprincip

Herudover er der sager, der belyser sektoransvarlighedsprincippet, herunder at servicelovens bestemmelser om aflastning ikke kan anvendes i de tilfælde, hvor den nødvendige hjælp kan tilgodeses ved fx udnyttelse af skolens og/eller SFO'ens åbningstid.

VIII. Praxis - Ankestyrelsens principafgørelser

115-11: Ankestyrelsen fandt, at udgifter til aflastning i form af barnepige til et 13-årigt barn i de uger, hvor barnet boede hos moderen, ikke kunne betragtes som en nødvendig merudgift. Mor fik således afslag på aflastningshjælp. Ankestyrelsen lagde vægt på, at barnet alene var hos moderen hver anden uge. Moderen havde således mulighed for friweekender og fridage i de uger, hvor hun ikke havde sønnen boende. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at moderen modtog tabt arbejdsfortjeneste med 7 timer i de uger, hvor sønnen boede hos hende. Det er den konkrete samværsaftale mellem forældrene, som har betydning for kommunens vurdering af en forælders samlede behov for hjælp og aflastning.

85-13: Ankestyrelsen fastslår, at der er flere forskellige muligheder for at få hjælp til aflastning. Aflastning for børn skal tilbydes efter servicelovens § 84, stk. 1, jf. § 44, når behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastningen sker af hensyn til den øvrige familie. Er der tale om et behov for aflastning på grund af barnets særlige behov for støtte, skal aflastningen finde sted efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Servicelovens § 41, om nødvendige merudgifter er subsidær i forhold til servicelovens regler om aflastning i § 84, stk. 1, jf. § 44 og § 52, stk. 3, nr. 5. Det vil sige, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis en af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet. Kommunen skal foretage en helhedsvurdering af behovet for hjælp til aflastning.

67-17: Principafgørelsen fastslår, at kommunen skal tilbyde personlig og praktisk hjælp til personer med nedsat funktionsevne. Derudover skal kommunen tilbyde afløsning eller aflastning til

ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat funktionsevne. Bestemmelserne om praktisk hjælp og aflastning gælder også på børneområdet, jf. servicelovens § 44. Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning stilles til rådighed af kommunen. Det vil sige, at hjælpen gives som en naturalydelse. Det betyder, at hjælpen administreres af kommunen. Hvis kommunen undtagelsesvist ikke kan stille den personlige og praktiske hjælp, aflastningen eller afløsningen til rådighed, kan kommunen i stedet udbetale et tilskud til hjælp, som modtageren selv kan administrere. Den mulighed gælder dog alene, når hjælpen er givet til voksne og således ikke til børn og unge under 18 år. Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan derfor kun gives som en naturalydelse, som administreres af kommunen.

3-18: Ifølge principafgørelsen skal kommunen efter serviceloven tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Denne hjælp kan bestå af hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, og af personlig hjælp, pleje og omsorg. Afløsning eller aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne i serviceloven for at få den nævnte hjælp i øvrigt er opfyldt. Der kan ikke som betingelse for afløsning eller aflastning stilles krav om omfanget eller karakteren af pasningen. Bestemmelserne om praktisk og personlig hjælp finder også anvendelse på børneområdet. Kommunen skal derfor forholde sig til det samlede behov for hjælp i hjemmet, som forældre har til børn med funktionsnedsættelse.

93-13: Principafgørelsen handler om faktisk forvaltningsvirksomhed. Ankestyrelsen kan ikke efterprøve kommunernes beslutning om fx et aflastningssted. Det er kommunen, der har ansvaret for og beslutter, hvordan den skal planlægge og udføre sine opgaver på det sociale og sundhedsmæssige område efter den sociale lovgivning. Ifølge Ankestyrelsen kan en afgørelse om ændring af aflastningssted for et barn dog have så indgribende konsekvenser, at den på baggrund af kontinuitetsbetragtninger kan efterprøves.

76-17: Principafgørelsen fastslår også princippet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Kommunens beslutning om hvem, der skal udføre et tilbud om støtte eller hjælp efter serviceloven, er som udgangspunkt faktisk forvaltningsvirksomhed. Hvis beslutningen er væsentlig indgribende for borgeren, er der imidlertid tale om en afgørelse, som borgeren kan klage over til Ankestyrelsen. Det er kommunen, der skal tage stilling til, om beslutningen om valg af leverandør er faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse. Det er kommunen, der vælger hvem, der skal udføre det tilbud om støtte, som er bevilget. Kommunen er forpligtet til at sikre, at støtten er tilrettelagt på en sådan måde, at borgeren får opfyldt sit behov for hjælp, og borgeren reelt kan modtage støtten, da formålet med støtten ellers ikke kan opfyldes.

IX. De konkrete sager

Vi har ved udvælgelsen af sager til mødet valgt sager efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1, hvor der er klaget over, at kommunen nedsætter omfanget af aflastningen helt eller delvist eller giver afslag på aflastning. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunernes afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

Sagerne er grupperede i overordnede temaer. Der kan være flere temaer og delelementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser eller ændrer afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema, udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Andre behov

Sag nr. 27 – *hjemvisning* – Kommunen træffer afgørelse om ophør af aflastning med den begrundelse, at der er behov for anden hjælp til barnet i form af særlige støtte. De problemer som aflastning skulle imødesæ, eksisterer ikke i samme omfang. Vi er bl.a. derfor enige i, at der er behov for anden hjælp, men det er et problem, at kommunen lader aflastningshjælpen ophøre, inden kommunen faktisk etablerer anden hjælp. Derudover forholder kommunen sig ikke til nye oplysninger om, at barnet har udviklet en spiseforstyrrelse, og at der som følge heraf kan være et aflastningsbehov.

Behov for aflastning

Sag nr. 28 – *hjemvisning* – sagen handler om hvor mange aflastningsdøgn en mor kan bevilgestil sit barn. Der er oplysninger om flere forskellige aflastningsbehov, som kommunen ikke undersøger eller forholder sig til ved afgørelse om afslag på hjælp. Kommunen skal undersøge familiens samlede aflastningsbehov.

Sag nr. 29 – *hjemvisning* – kommunen giver delvist afslag afløsningstimer i hjemmet. Der gives afslag på aflastning uden for hjemmet. Det er dog uklart, om barnet fuldt ud kan benytte sit dagtilbud, ligesom der er oplysninger om, at barnet har søvnevanskeligheder, som kommunen ikke forholder sig til. Der skal flere konkrete og aktuelle oplysninger til om barnets vanskeligheder for at kunne træffe afgørelse om behov for aflastning.

Sag nr. 30 – *stadfæstelse* – Kommunen kan iværksætte et antal afløsningstimer i hjemmet midlertidigt, mens kommunen foretager en helhedsorienteret undersøgelse af, hvordan familiens behov for aflastning samlet set kan fastsættes. Vi er enige med kommunen i, at der er behov for flere udredninger, inden afgørelse om aflastning kan træffes.

Sag nr. 31 – *hjemvisning* – Kommunen giver afslag på aflastning og henviser til at samværet mellem barn og de skilte forældre kan fordeles bedre, så mor aflastes. Sagen hjemvises, da kommunen ved fastsættelsen af aflastningsbehovet alene kan tage udgangspunkt i den konkrete samværsaftale, som er etableret. Kommunen forholder sig heller ikke til, om en søskendes behov for tid med sin mor, medfører et aflastningsbehov.

Sag nr. 32 – *hjemvisning* – Kommunen giver afslag på aflastning uden for hjemmet. Der er dog oplysninger om, at familien tidligere har fået aflastning uden for hjemmet ved en plejefamilie, og at den hjælp ophørte, fordi plejefamilien af private årsager måtte opsiges hjælpen. Der er ikke truffet afgørelse om ophør. Behovet skal derfor undersøges nærmere. Herudover forudsætter kommunen, at samværet mellem mor og far kan ændres, så mor bliver aflastet i større omfang. Kommunen kan dog kun lave en vurdering af aflastningsbehovet ud fra den konkrete samværsaftale, der faktisk er etableret mellem forældrene. Kommunen må derfor lave en ny vurdering.

Sag nr. 33 – *stadfæstelse* – Ophør af afløsningstimer til praktiske gøremål. Barnets funktionsnedsættelse har i forhold til rengøring og spisning ændret sig positivt. Barnet er desuden i vuggestue i 12 timer om ugen, og har behov for ro og pauser. Der er to voksne i hjemmet og mor er bevilget fuld tabt arbejdsfortjeneste.

Sag nr. 34 – *stadfæstelse* – ikke ret til yderligere afløsning. Behov for afløsning er ikke alene opstået som følge af barnets funktionsnedsættelse, men også som følge af forældrenes arbejdsforhold. Forældrene er i forvejen bevilget pasning i 27 timer om måneden af barnet.

Sag nr. 35 – *stadfæstelse* – ikke ret til døgnaflastning i Weekendklubben som følge af søvnvan- skeligheder og angst. Behov for aflastning er ikke kun begrundet i barnets funktionsnedsættelse, og sker ikke alene af hensyn til den øvrige familie. Behovet er også opstået som følge af mors kræftforløb samt barnets behov for særlig støtte, hvilket ikke kan medføre ret til hjælp efter aflastningsbestemmelsen. Desuden tilbyder kommunen timeaflastning.

Tilbagevirkende kraft

Sag nr. 36 – *stadfæstelse* – Mor har ikke ret til udbetaling af afløsningstimer med tilbagevirkende kraft fra ansøgningstidspunktet efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1, da afløsning i hjemmet er en naturalydelse. Kommunen skal dog tage stilling til, om hjælpen kan gives med tilbagevir- kende kraft efter reglerne om barnepigetimer i merudgiftsbestemmelsen, da der er konkrete oplysninger om, at hjælpen tidligere er givet som barnepigetimer.